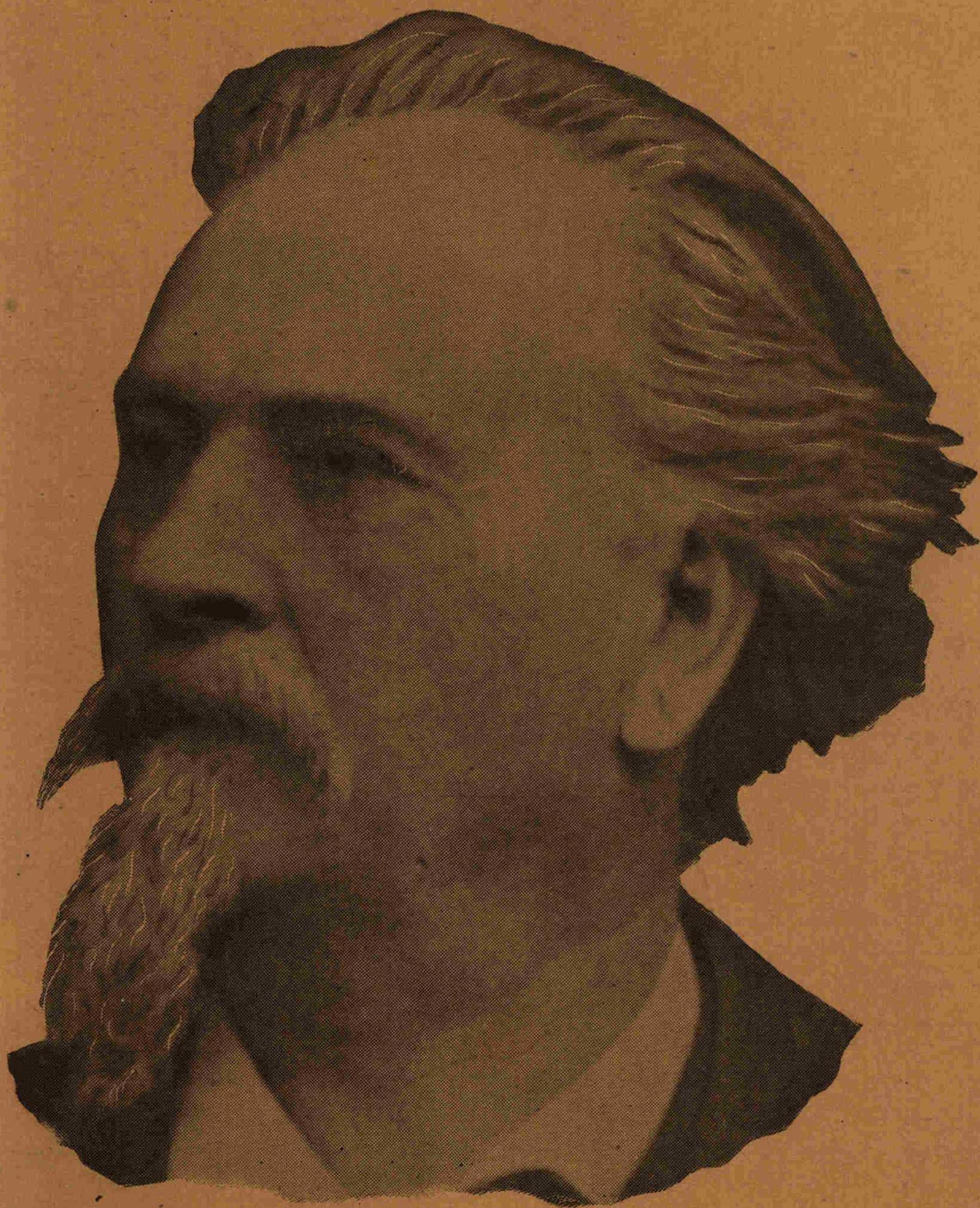


EL TEATRE CATALÀ



FREDERIC MISTRAL

Any II : Núm. 81
13 Setembre de 1913

20 cèntims

Nové folletí (últim plec) de la comedia dramàtica L'ALOSA, de l'Ignasi Iglesias
Vuité folletí de 16 pàgines de la comedia LES ALEGRES COMEDIANTES, den Gual

PASSEIG DE GRACIA, 27

Administració: PLAÇA DEL PI, 5, LLIBRERÍA - BARCELONA

EL TEATRE CATALÀ

ANY II

BARCELONA : 13 SETEMBRE 1913

NÚM. 81



CRÒNICA

PROVENÇA I CATALUNYA

Les festes que s'han celebrat a Saint-Remy de Provença, de les que'n parlem amb extensió en altre lloc d'aquest número, i les que estan preparant-se per a commemorar la batalla de Muret, fet històric decisiu de la sort de Catalunya, ens donen un bon motiu per a parlar de la germanor d'ambdós pobles, la Provença i el nostre, recordar l'època llunyana en que semblaven juntar-se llurs destins per a constituir una forta nacionalitat, veritable hereva de la civilització romana, i fantasiejar sobre lo que poden esdevenir en lo futur les relacions d'ambdós països, no pas dues races, tant lligats per vincles de sang, d'història i de pensament, que si junts han lluitat més d'una vegada contra l'enemic comú, també han ajuntat sovint la flor de llurs ideals, en pomell flairós i escaient, en homenatge i cortesia a la gentilesa i per a major gloria i augment de la cultura llatina.

Hi hagué un temps, l'edat d'or de la nostra civilització, en que'ls Pirineus no eren un obstacle per a la vida de relació fraterna entre'ls pobles d'ambdós vessants: els trovadors hi trespaven, papellonejant-hi, i els consideraven no com a frontera, sinó

com a centre d'atracció, com a cor d'una raça que's desvetllava a la llum d'una nova civilització que neixia. Tot semblava encaminar-se a la formació d'una poderosa nacionalitat, la més culta i la més forta d'Europa, que, armada amb el pensament i la bellesa i amb la força d'una llengua perfectament literaria, del tot formada, quan les seves germanes neo-llatines no havien florit encara en obres de mèrit semblant, hauria extès els seus dominis pel món llatí.

La fatalitat volgué desviar aquest camí i la sort de Provença i Catalunya fou una altra, convertint, ademés, els Pirineus en barrera, perquè mai més pogués pensar-se en una unió que havia d'esser un perill o un competidor terrible per a les civilitzacions francesa i castellana, que després havien de dominar, prenent per soculada els dos pobles vençuts.

La desfeta dels albigensos apagà l'estel d'or de la patria provençal i la batalla de Muret fou el cop de gracia donat a les ansies expansives de Catalunya.

¿Què més havia de fer la nostra patria catalana per a anular-se ella mateixa, que resignar-se al paper de potencia secundaria i teixir-se amb ses propies mans el vestit d'esclava com a poble i de baixa condició com a originalitat de pensament? La disgregació de pobles en virtut del testament den Jaume I, que si sapigué fer una gran nació, també la va desfer, l'haver-se deixat abandonada la supremacia esdevinguda per l'èpica expedició de catalans i aragonesos a Orient i la sumissió inexplicable al compromís de Casp són els tres errors fonamentals que llençaren a la terra catalana a esdevenir una nacionalitat sense valor positiu, mentres creixien al seu entorn els països que li podien dir senyora.

Desde llavors passaren sigles i sigles en que els provençals i els catalans ens consi-

deravem — i ens ho considerem encara — com a estrangers; nosaltres, per ells, som una varietat ètnica i llingüística d'Espanya; per a nosaltres, els provençals són francesos del Migdia, i l'antic parentiu no'l sabem veure perquè estem a l'abric de dues banderes distintes i hem après ja a no conèixe'ns

Però, cas prodigiós! Al mateix temps que Catalunya començava, en el segle passat, el seu poderós moviment de renaixença, a Provença s'anava formant un apostolat d'aimants del *Gai Saber*, que havien de fer revivre les glories trovadoresques i juntar, vulgues no vulgues, per la mateixa virtualitat de les coses, no pas per la voluntat dels homes, la prosperitat literaria de Catalunya amb la provençal, com si fossin aspectes comuns a una sola raça i d'identica fesomia. Roumanille i Mistral foren, entre altres, els precursors, els homes il·luminats, els grans vidents, de la renaixença provençal; Barcelona, mentrestant, restaurava els Jocs Florals, de pura niçaga provençalesa, i en Víctor Balaguer, inspirat per un dolç pressentiment, llunyà encara, potser proper, llençà la veu profètica « *Els Pireneus regnaràn* », i en ple entusiasme poètic els novells trovadors de Catalunya i Provença es comunicaven i visitaven com a fills d'un mateix país, no com a veïns de patries diferents: així els felibres provençals guarden com un tresor la *copa santa* que van rebre dels catalans fa 45 anys a Saint-Remy mateix, i nosaltres conservem orgullosos el record de que el gran Mistral sapigué veure en el jove camperol, que era en Jacinto Verdaguer, al futur cantor de *L'Atlàntida* i l'ungí solemnement amb les paraules « *Tu Marcellus eris!* », les mateixes que havia adreçat anys abans en Lamartine a l'autor de *Mireio*.

Més tard ja hi havien més desitjos, per part de les noves generacions literaries de Provença i Catalunya, d'estrenyer amb més intensitat els llaços, de covar l'ideal que assegurés per a l'esdevenir el domini dels pobles d'Oc, deturat per la fatalitat de l'Historia. I un d'ells, dels provençals, ja diu: « *I a plus de Pirineas dempei que Ca-*

talans e Occitans an consciencia de lor Pasad e de lor Avenidor. Es pas Lois XIV qu'a fait açó: es lo verbe d'Oc mai potent que los conquistadors e los politicians... es l'Amma de nostra Rasa que, asadolhada de mort, vól tornar a la granda vida, a la vida obranta i triomfanta. »

I el nostre Maragall, d'eterna recordança, escriu la seva incomparable *Glosa*, en la que llença aquell vent de profecia que parla altra volta dels Pireneus...

Però actualment, tots aqueixos somnis i aspiracions pertanyen al domini dels poetes, perquè tot lo que sembli una excessiva aproximació entre catalans i provençals ha de ser vista amb disgust per part dels Governos francès i espanyol, respectivament, que hi endevinaràn el fonament de quelcom atentatori a l'actual integritat dels seus països. Per altra part, Catalunya ha passat ja dels límits fantasiats per l'imaginació dels poetes i vol fer efectiva la seva sobirania en tots els ordres de la vida, i a Provença sols es pensa en provençalès en qüestions de literatura, i no pas sempre, constituint els seus poetes un cenacle d'il·luminats i no pas capdills de munions en rebeldia com els catalans.

La diplomacia i la política, ajudant a la secular indiferencia i apatia del poble per tot lo que's refereix a la reivindicació de la seva personalitat, refredament més considerable a Provença que a Catalunya, consideraran pecaminosa tota manifestació massa entusiasta i germanívola entre'ls dos pobles, i quan els uns als altres ens obrim els braços per a estrenye'ns, ens recordaran que una frontera ens separa i que ells són francesos i nosaltres espanyols, que si avui som amics, demà tenim el deure de deixar de ser ho, si els canons trenquen l'amistat decretada pel protocol.

Però si els nostres pensaments són alts i tenen algun valor en els futurs destins de l'humanitat, ja'ls passaràn els Pireneus, amb volada d'àliga, juntant en suprema comunió les ànimes de Provença i Catalunya, *les dues germanes filles de la llum*, com diu bellament en Frederic Mistral!



Retrats de Frederic Mistral i Charles Gounod en 1863, any en que fou composta l'òpera sobre el poema «Mireio»

LES FESTES DE «MIREIO» A SAINT-REMY DE PROVENÇA

SOLEMNIALMENT i amb la cooperació de totes les classes socials de Provença i de l'innombrable munió de forasters que han acudit de tota França, han tingut lloc en aqueixa hermosa vila les anunciades festes del cinquantenari de la composició de l'òpera *Mireio*.

El temps ha ajudat a fer més atractivol el festival, lluint un sol esplendorós com sols es coneix a Provença.

Tots els carrers estaven endiumenjats, alfombrats amb flors camperoles i plantes aromàtiques, i les finestres i balcons es decoraren amb les més vistoses gales.

Salves d'artilleria anunciaren el començament de les festes, i des de bon matí colles de flaviolers i tamborinaires llençaven a l'espai les seves més joioses tonades, despertant als simpàtics veïns de Saint Remy i convidant-los a juntar-se als festeigs que s'anaven a celebrar.

A la plaça aont s'alça el bust de Charles Gounod hi havien medallons amb els retrats de Roumanille, de Mistral i de Gounod amb la següent inscripció: « *An musicaire crestian, la Provença rend umage.* »

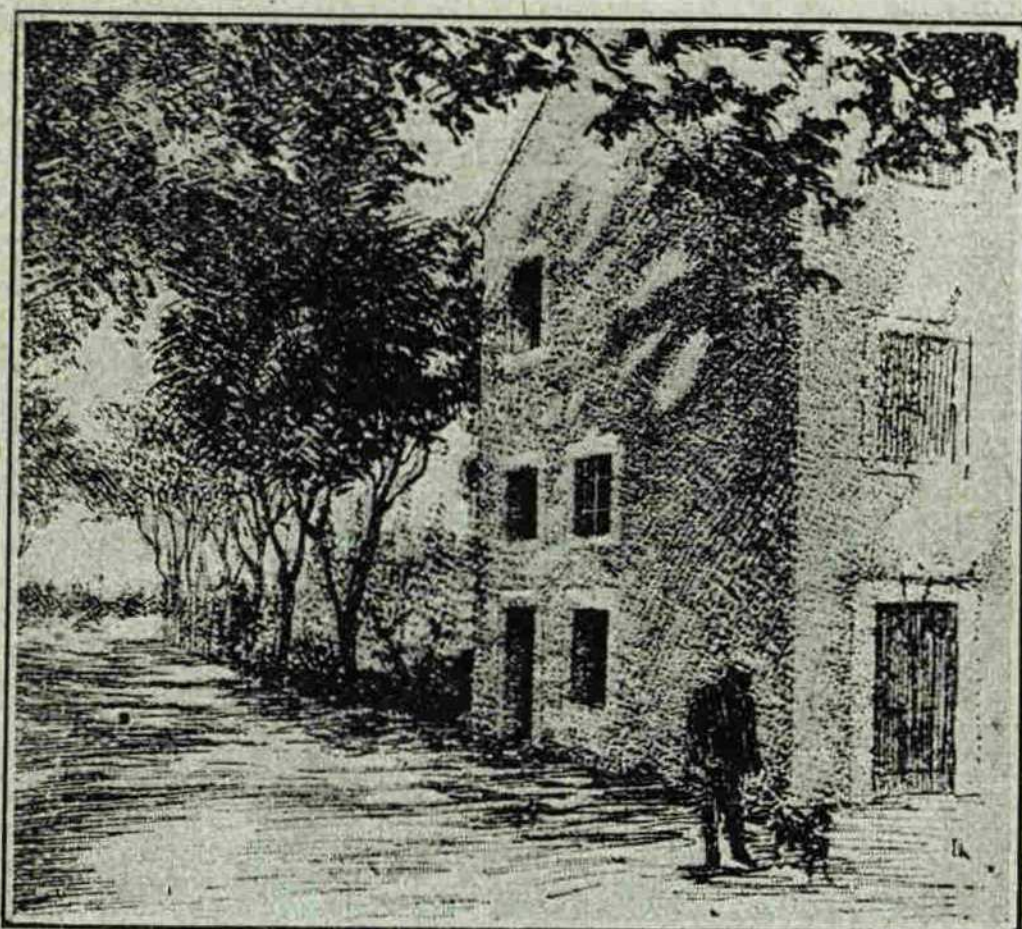
Entre'ls carrers millor adornats cal fer

especial esment de les places de la *Mairie* i de la República.

Una immensa generació omplia de gom a gom les vies de la població; hi havia gent d'Avinyó, Arles, Tarascó, Aix, Marsella, Maillane, Tolosa... Els trens arribaven atapats de passatgers. Entre les personalitats assistents s'hi comptaven: M. Loubet, ex president de la República; S. E. Flac, representant del príncep de Mònac; marquès de Saint Remy i dels Baux; Mazure, secretari del P. L. M.; Juli-Carles-Roux, felibre majoral, diputat; Adolf Brisson, Director dels *Annales*; Mme. i M. Silvan, de la Comedia Francesa; Maurice Faure, Jordi Leygues i Gastó Domergue, senadors ex ministres; Pere Caillard, Director de l'Opera; Camil Belaigüé, Secretari de la *Revue des Deux-Mondes*.

Després arribaren els delegats de la *Nacioun gardiano*, presidits pel marquès Falco de Baroncelli-Javon; una colla de tamborinaires i un gentil estol de belles provençales, habillades amb els airosos trajos del país, fent escorta d'honor a la reina del Felibrige, Na Marguerida Priolo, la qual fou aclamada entusiàsticament per tot arreu aont pasava.

Els *gardians montats*, portant a la gropa les gentils jovenetes provençales, formaren cordó a la carretera de Maillane, esperant a l'insigne autor de *Mireio*. Una generació immensa omple el camí, a dalt dels arbres



El «Mas du Juge», aont en Mistral començà «Mireio»

del bulevard i a l'escalinata de l'Esglesia.

Una grandiosa aclamació, que's reproduïx en tot el curs, anuncia l'arribada del gran provençal. A dalt del landó hi anaven en Frederic Mistral, la reina del Felibrige i en Joan Gounod, fill de l'autor de l'òpera. A l'esser prop de la plaça ont havia d'inaugurar-se el bust de Gounod, els *gardians* esperonaren llurs cavalls, que's llençaren al trot i amb una *abrivado* entraren triomfalment el mestre a la plaça al mig d'una ovació unànim.

Així arribaren al domicili del Comitè de les Festes. En Mistral dona el braç a Na Marguerida i els *gardians*, enlairant els tridents, li rendeixen honors segons llur rite impressionant.

Un xic més tard, per haver retrassat el tren que el conduïa, arribà el Ministre en representació oficial del Govern francès.

Immediatament preguntà si en Mistral havia arribat, i li contestaren que sí, que desseguida aniria a la Casa Consistorial.

—No, no, — respongué el Ministre, — que en Mistral no's molesti; jo vaig a saludar-lo allí ont és.

I acabada la recepció, tot el seguici oficial: Ministre, prefecte, diputats, senadors, funcionaris, anaren a retre homenatge al Mestre.

En el dinar cel·lebrat en honor dels forasters i de les altres personalitats que assistiren a les festes, hi havia 500 invitats. La música tocà una selecció de *Mireio* i de *L'Arlesiana*.

A l'hora dels brindis, el prefecte parlà en termes administratius de la patria petita, de la Provença, de la qual n'és fill d'adopció.

En Gaillard, antic director de l'Opera, parlant en pura llengua tolosana, dedicà

un xardorós brindis a Mercié, a Gounod i a Mistral, a qui els ulls se li ompliren de llàgrimes.

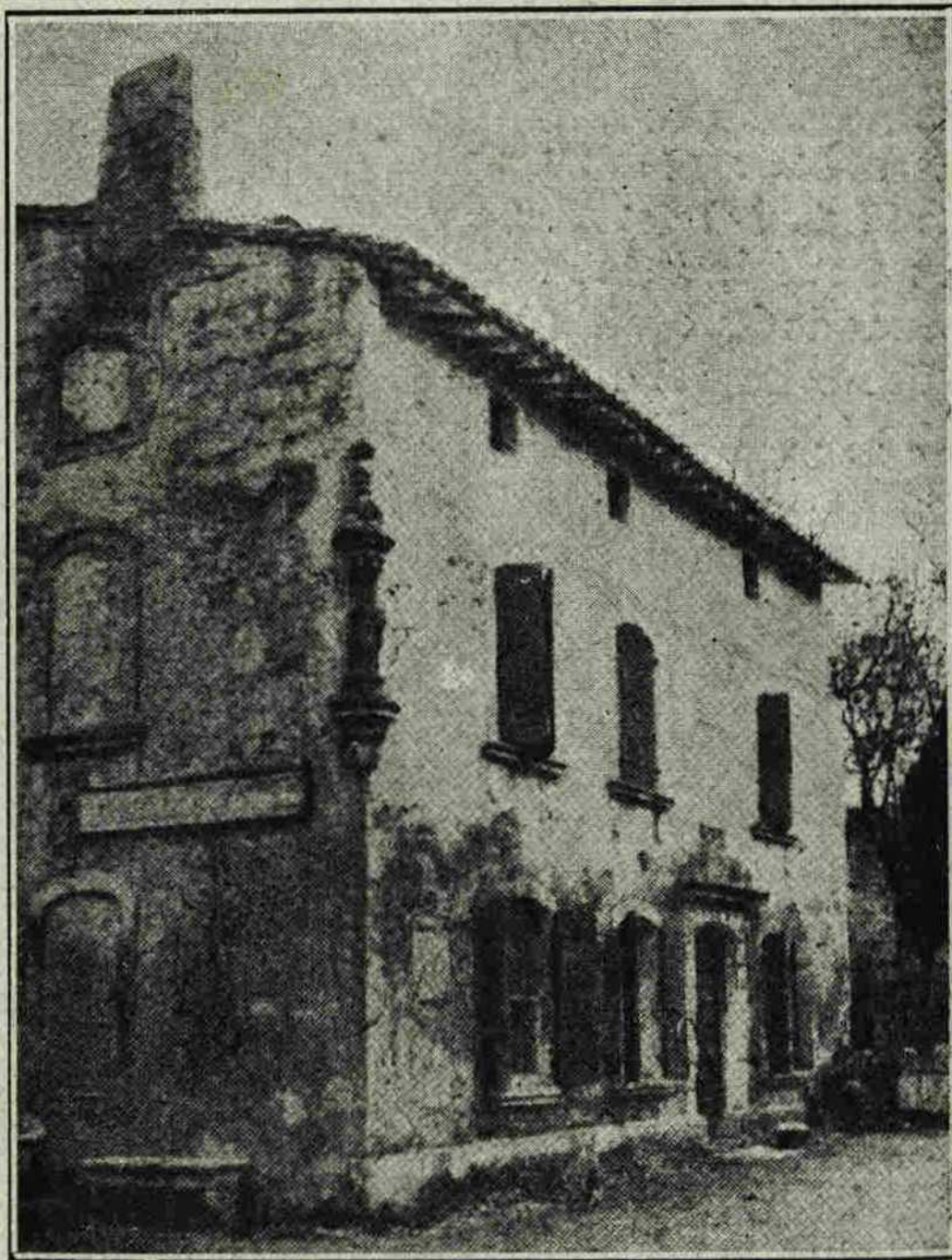
S'alçà en Mistral i una ovació tempestuosa retruny per la sala. Parla en provençal, felicitant-se de la presència de M. Bernard, subsecretari de Estat, en aquella festa. I segueix dient:

« Maurici Barrés, en son hermós llibre *La colline inspirée*, va dir que és dels llocs d'ont semblen emanar les idees religioses, estètiques i poètiques. Pau Marieton, en son volum *La terre provençale*, indica, molt justament, que la plana *des antiques*, ont hi ha els monuments romans de Sant Remy, és com el santuari la llar de l'ànima provençala.

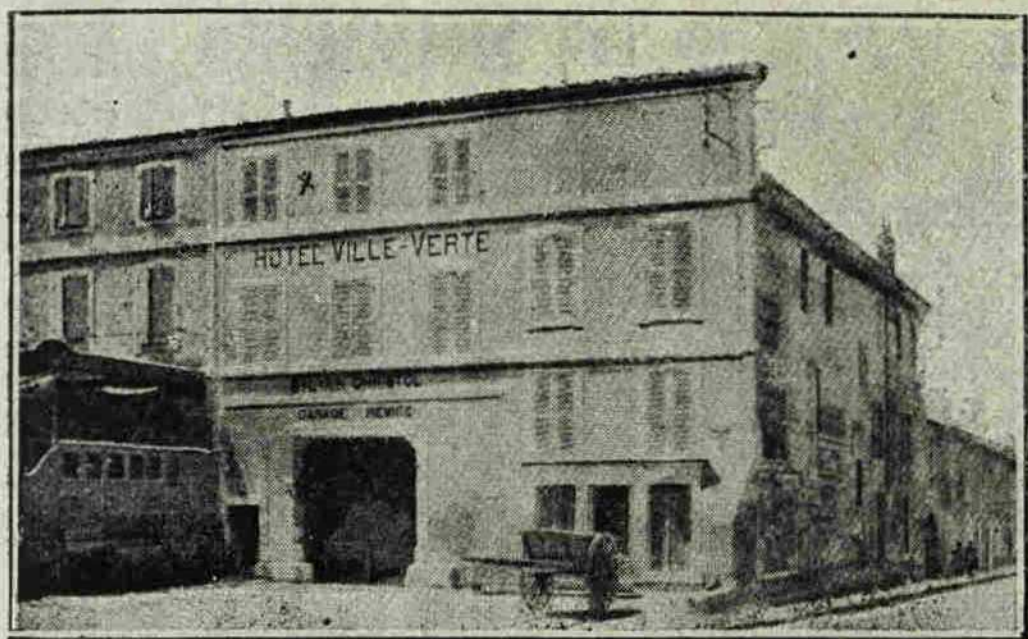
» El nom de Caius Marius, vencedor dels teutons i dels cimbri, revoloteja des de fa 2,000 anys a l'entorn de l'Arc de Triomf i del mausoli de Juli, que'l poble atribueix al gran capdill llatí que vingué a vèncer els Barbres a Glanum inateix, al peu de la serralada de les Alpilles.

» Sant Remy, el bisbe il·lustre que batejà Clovis a Reims i després a tota la França galo-romana, Sant Remy vingué a Glanum seguint a Clovis; i Glanum conserva piadós son nom en memoria d'un miracle que s'ha fet llegendari.

» A l'Edat Mitja, la Cort d'Amor del castell de Romanium, del terme del Sant Remy, fou la més cèlebre de totes, i entre



Antiga casa den Mistral, a Maillane, habitada pel poeta fins a 1876 i aont acabà «Mireio»



L'Hotel Ville-Verte, a Saint-Remy. La finestra senyalada amb la creu correspon a la cambra aont en Gounod compongué «Mi-eio»

les castellanes que'n formaven part hi havia la Laura de Noves, la que fou tant estimada pel Petrarca.

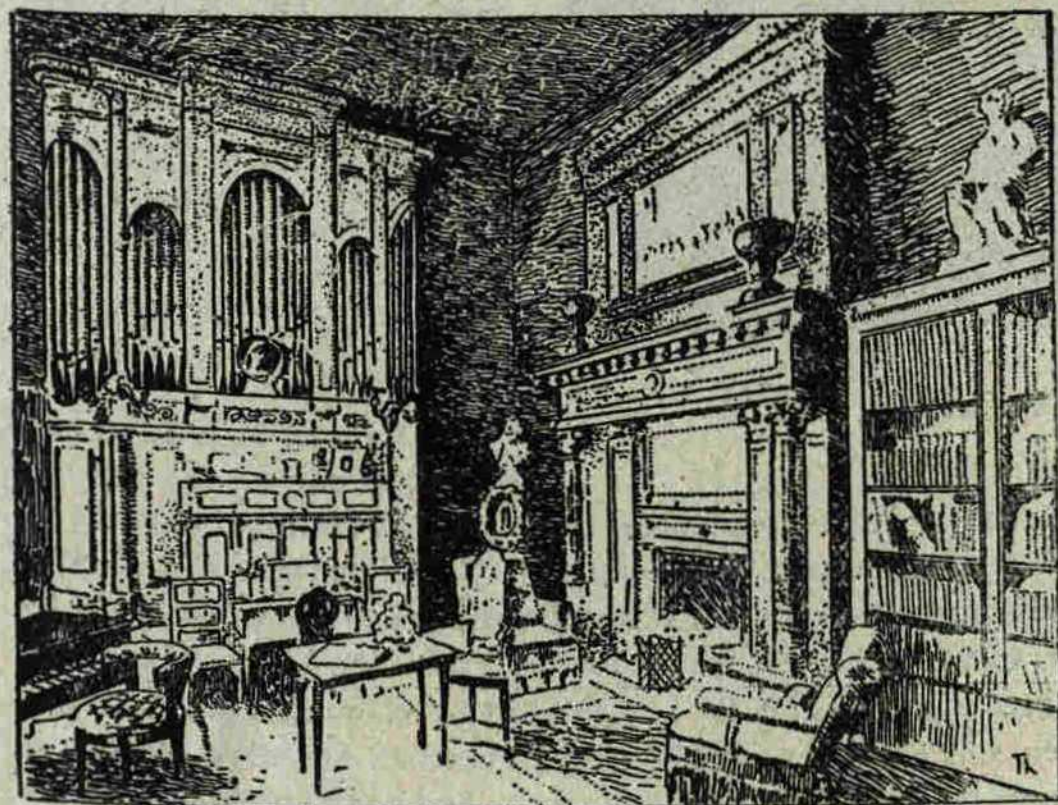
»A Sant Remy, en els temps moderns, hi nasqué Nostradamus, l'astròleg prestigiós.

»A Sant Remy nasqueren el *Felibre di jardin*, l'inolvidable Cascarelet, l'eminent progonista de la nostra gloriosa renaixença provençal, Josep Roumanille, al qual Avinyó ha dedicat un monument i espera el que Sant Remy li deu.

»A Sant Remy, per fi, vingué per a inspirar-se per sa òpera *Mireia* l'estimat i immortal compositor Gounod.

»Veusaquí, per acabar, el brindis que varem dedicar al deliciós mestre en el dinar que Sant Remy li oferí el dia 26 de Maig de 1863, fa cinquanta anys:

Messiès, vai dounc parti lou mèstre musicaire
qu'emé nautre un matin se venguè souleia!
Lou Valoun de Sant-Clergue es tout triste: pecaire!
Bouscarlo emai grihet leu counseularan gaire.
Ais acord flame-nou qu'entendié carcaia.
En l'ounour de Gounod, ami, pourten un brinde,
pèr que Diéu longo-mai lou mantengue au missau!
Armouniousamen que chasque veire dinde
en l'ounour de Gounod, lou musicaire linde
que tant liuen fai dinda li murmur prouvençau.»

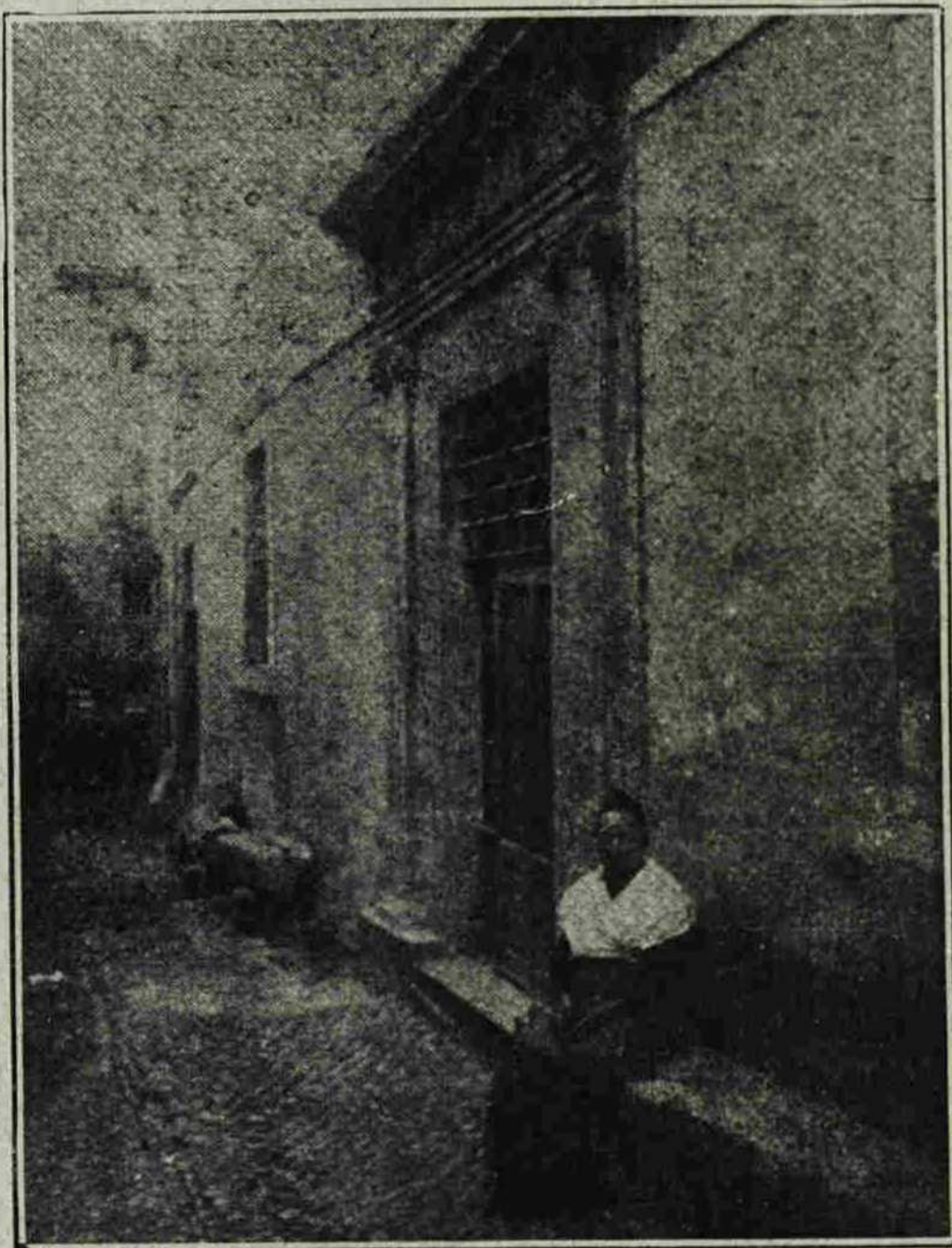


La sala de treball de Gounod

Brindaren: Mauriç Faure, una noia de Saint-Remy, M. Blain i el cònsul d'Anglaterra.

El venerable felibre de Montpeller, l'Albert Arnavielle, *L'Arabi*, com li diu tot-hom, demana an en Mistral que'l deixi parlar, i amb gran oportunitat recorda que ara fa 45 anys, a Saint-Remy, els catalans entregaren als provençals la copa de germanor que ha esdevingut la «Cupo santo».

A la sortida del dinar tots visitaren la Maison Roux, on en Gounod obsequià a sos íntims amics amb una primera audició al piano de l'òpera *Mireio*. Després se dirigiren a la plaça de la República, al mig de la qual s'alça el monument a la memo-



Saint-Remy. Entrada de la casa aont se donà la primera audició de l'òpera «Mireio»

ria del mestre. Posat sobre un sòcul de marbre s'alça al mig d'una «pelousse» ont hi havia les hermoses noies que porten el nom de *Mireio* habillades en trajo típic.

Mentres la música tocava fragments de la *Mireio*, Frederic Mistral feu caure la cortina que tapava el bust, i les «Mireies» el cubriren de flors i rams d'olivera.

I es pronunciaren discursos.

L'arcalde parlà del poema *Mireio*, personificació de la Provença, consagrat pels grans genis den Mistral i den Gounod; fa un gran elogi d'ambdós, recorda l'estada den Gounod a la petita vall de Saint-Clair cercant-hi l'inspiració. Diu que *Mireio* és cosa d'aquell poble, perquè'l pare den

Mistral n'era fill i en Gounod s'hi havia inspirat per a vestir-la de celestials harmonies.

«Artista estimat dels deus, músic inspirat, pogué realitzar son somni: al costat de Mistral ocupa un lloc entre les glories més pures de l'art francès... anava a dir provençal.

Aquesta mitja centuria de regnat espiritual, tenim la sort de commemorar-la nosaltres — nostres pares conegueren a Gounod — i és a l'artista genial, al mestre, que nosaltres glorifiquem, en presència del company de sa juvenesa, del felibre que l'ha sobreviscut i que aclamem viu i immortal: den Frederic Mistral, l'home de la Provença, l'home que no ha cantat res més que per la Provença, el país del sol, que no ha viscut més que per la Provença, la qual li correspon, agraint-li, amb amor, amb respecte, amb admiració, tot lo que ell ha fet per a glorificar son país, en sa llarga, noble, pura i fecunda carrera de poeta, de cantor i de lingüista. Gloria a Gounod! Gloria a Mistral! Visca la Provença! Visca la França!»

Aclamacions a les paraules del arcalde.

Parlaren també Silvain; Joan Gounod, fill del mestre, amb paraules plenes d'emoció; Faure, i Mme. Silvain recità una oda a Gounod.

La música donà un concert amb fragments de *Mireio*, i s'avià un castell de focs artificials que acabà amb una apoteosi: «Mireio coronant a Gounod».

Quan escrivim aquestes ratlles duren encara les festes, prometent fer-ne una relació de lo que manca, an els nostres llegidors, en gràcia a la germanor entre catalans i provençals.

APARICIÓ D'UN POEMA ÈPIC A PROVENÇA: «MIREIO»¹



VUI vaig a contar-vos una bona nova! Un gran poeta ha nascut. La natura occidental ja no'n crea, però la natura meridional en fa encara: és que hi ha una virtut en el Sol.

Havem llegit, fins a emblanquir-nos els cabells damunt dels llibres, poetes de totes les llengües i de totes les èpoques. Quants ingenis literaris, morts o vivents, han evocat en llurs obres la seva ànima o la seva imaginació davant dels nostres ulls durant les nits de pensatiu insomni!

Llegint-los, havem experimentat voluptuositats indescriptibles, disfrutat festes solitaries de l'imaginació. Entre aquests grans esperits, morts o vivents, n'hi ha qual geni és tant enlairat com la volta del cel, tant pregón com l'abim del cor humà, tant ampli com el pensament; però, ho confessem amb franca lleialtat: a excepció d'Homer, no n'havem llegit cap que tingui per a nosaltres un encant tant inesperat, tant senzill i emanat de la naturalesa pura, com el poeta camperol de Maiano.

Per què cap de les obres tant acabades dels nostres poetes europeus contemporanis (comprentent-hi i tot els meus febles assaigs), per què aqueixes produccions del treball i de la meditació no tenen per a mi el delitós encant d'aquesta obra espontània d'un jove terrassà de Provença?

Per què entre nosaltres (i jo comprenc en



«Mireio». Escultura d'Antonin Mercié

¹⁾ La fama den Mistral com a poeta prodigiós, d'inspiració ardenta i ànima assoleiada, és reconeguda per tot el món. És un príncep de la poesia, un apòstol de la bellesa i un d'aquells esperits puríssims que irradien amb auriola de llum celestial la terra que els ha vist nèixer i omplen tota una època. El nom den Frederic Mistral es feu cèlebre per tot el món per una plana que en son elogi escrigué el gran Lamartine. Ara, al retre tribut al geni de Maiano, ens complavem en reproduir, traduïdes, les paraules de l'eximí autor de *Graziella* al presentar a l'admiració universal el nom prestigiós del gran poeta de Provença.

aquest mot *nosaltres*, els més grans poetes metafísics francesos, anglesos i alemanys del sigle: Byron, Goethe, Klopstock, Schiller i els seus èmuls), per què en les obres d'aqueixos grans escriptors reconeguts, la sava hi és menys pura, l'estil menys senzill, les imatges menys primitives, els colors menys frescals, les clarors menys serenes, les impressions, en fi, que's reben en la lectura de llurs obres meditades, menys expressives, menys espontànies, menys originals, amb menys personalitat que les impressions que brollen de les planes indoctes d'aqueixos poetes de Provença?

Ah! És que nosaltres som l'art i ells són la natura; és que nosaltres som metafísics i ells són sensitius; és que la nostra poesia es concentra i la seva s'espandeix; és que'ns contemplem a nosaltres mateixos i ells no més contemplem a Déu en la seva obra; és que nosaltres procedim de la llum artificial i ells provenen de la llum del Sol.

Sí, repetim-ho: *Hi ha una virtut en el Sol!* Damunt de cada plana d'aqueix llibre lluminós hi ha una gota de rosada de l'auba que s'aixeca, hi ha una alenada del matí que neix, una joventut de l'any que respira, hi ha un raig que resplendeix, que escalfa, que alegra fins en la tristesa d'alguns dels seus passatges. Aqueixos poetes assolats no ploren com nosaltres: les seves llàgrimes bullen com onades rublertes de llum, plenes d'esperança, perquè són plenes de religió. Llegiu Reboul en son *Infant mort en el breçol*; veieu a Jaçmin en son *Orb*; heus-aquí en Mistral en la *Mort dels dos aimants*:

«*I mentres que en els llocs aont Mireio vivia ells se colpejaràn el front damunt la terra de remordiments i anyorances, ella i jo, envoltats per una serena blavor sota les*

aigües tremoloses; si, jo i tu, bella aimada, en una estreta ubriagadora, confondrem per sempre més, en una eternal abraçada, les nostres pobres ànimes!

«*I el càntic de la mort ressonava, enllà, en la vella església...!*»

Heus-aquí la literatura rural trobada mercès a Provença i per a gloria seva!

Heus-aquí llibres que manquen a la gent dels nostres camps per a llegir a la vetlla després de les suors de la jornada, al compàs de la filosa que trena la seda del Migdia o de la pinta de pues de ferro que carda la llana del Nord!

Heus-aquí llibres que beneeixen i que edificuen la llar humil aont són entrats!

Heus-aquí les epopeies per les quals les rudes imaginacions del poble inculte s'afinen, es plasmen, es poleixen i fan passar en relacions encantadores, de l'avi al nét, de la mare a la filla, del promès a l'estimada, totes les bondats de l'ànima, totes les bellesaes del pensament, totes les santedats de tots els amors que fan un santuari de la llar del pobre!

En quant a nosaltres, si fossim rics, si fossim ministres d'Instrucció pública, o si fossim solament membres d'influència d'una d'aqueixes associacions que's donen caritativament la missió d'escampar lo que s'anomenen bons llibres en les barriades humils de les ciutats i en les pagesies, fariem imprimir sis milions d'exemplars del petit poema èpic de que acabem de donar un breu i imperfecte anàlisi i l'enviariem gratuïtament per un núvol de missatgers rurals a totes les portes aont hi ha una mare de família, un vell, un infant capaç d'entendre aquest catecisme de sentiment, de poesia i de virtut, que'l pagès de Maiano acaba de donar a Provença, a França i ben prompte a tota Europa. Els hebreus rebien el manà

Cante uno charo de Provenço.

*Dins los amors de sa jousença,
à través de la Crau, vey la mar, dins lo blad,
semble escolan d'un grand Dunièr,
ièu la vole seguir (Mireio, cant 2)*

F. Mistral

Per El Teatre Català

1913

des de dalt; aquest mateix mannà ara ens ve de baix: és el poble qui deu salvar el poble.

I tu, poeta de Maiano, desconegut fa poc dels altres i potser de tu mateix, torna humil i oblidat a la casa de la teva mare; enganxa els quatre bous blancs o les teves sis mules llustroses a l'arada com feies ahir; cava amb la teva aixada al peu de les oliveres; porta per als teus cucs de seda les braçades de fulles de morera; banya els teus moltons a la primavera en la Durance o en la Gorgue; deixa la ploma i no la toquis fins a l'hivern, en els teus lleures, mentres que la *Mireio* que'l cel et destina extindrà sens dubte les blanques estovalles i llescarà el pa ros damunt la taula aont has fet dringar el got amb l'Adolf Dumas, el teu veí i precursor.

No's fan dugues obres mestres en una vida; tu ja n'has fet una: remercia al cel i no't quedis entre nosaltres: mancaries a l'obra mestra de la teva vida; faries un tort a la felicitat en la senzillesa. *Viure amb poc!* És que la pau, la poesia i l'amor són menys de lo necessari?

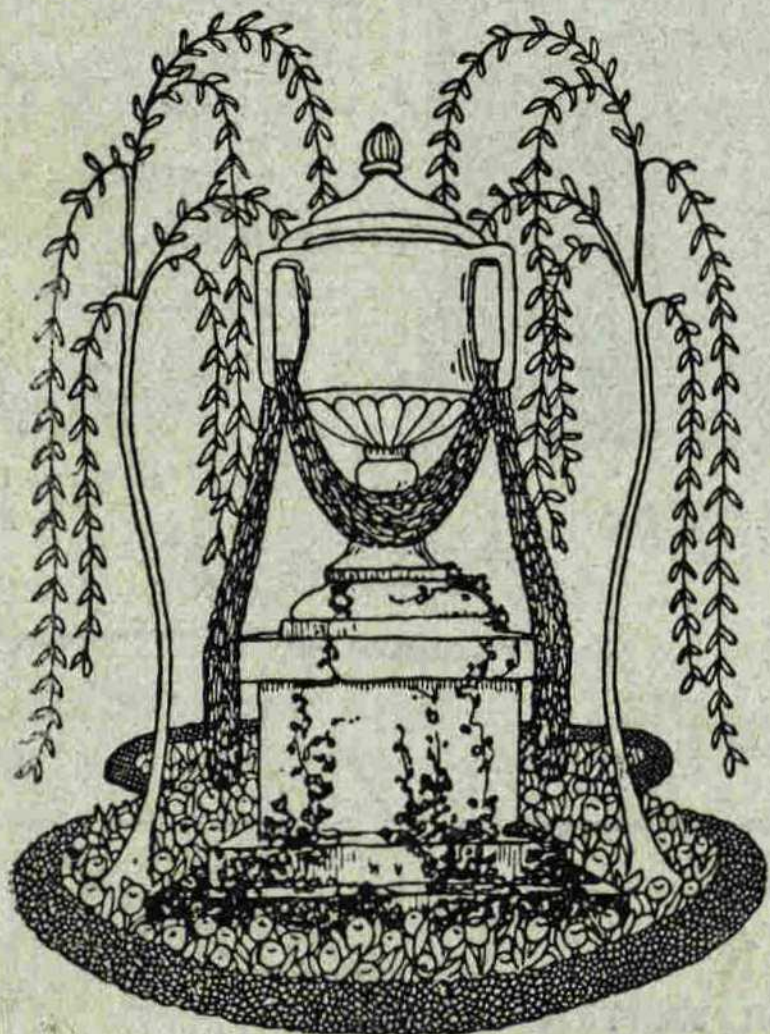
Sí; el teu poema èpic és una obra mestra; diré més: no és de Llevant ni de Ponent; es dirà que, durant la nit, una illa de l'Arxipèlec, una suranta Delos, s'ha destacat de la colla d'illes gregues o jòniques, i que ha vingut sense soroll a juntar-se al continent de la Provença embaumada, portant amb ella un d'aqueixos cànctics divins de la família dels Melesigenis.

Sigues benvingut entre'ls cantaires de les nostres terres! Tu ets d'un altre cel i parles una altra llengua; però has dut amb tu el teu clima, la teva llengua i el teu cel! No't demanem d'aont vens ni qui ets: *Tu Marcellus eris!*

Oh poeta de Maiano! Tu ets l'àloe aromàtic de Provença! Tu en un dia has crescut tres alçaries; tu has florit a vinticin anys; la teva ànima poètica perfuma Avinyó, Arlés, Marsella, Tolón, Hyeres i ben aviat tota la França; però, més sortós que l'arbre de Hyeres, el perfum del teu llibre no s'esbravarà en mil anys!

LAMARTINE

1859



CRÒNICA MUSICAL

Tívoli: El triomf de Mme. Haricléée Darclée; Comiat de Paganeli i Paoli; Debut del tenor Costa

COM avençarem en la crònica anterior, fou colossal el triomf obtingut per la cèlebre cantant Mme. Haricléée Darclée, per qui no passen els anys, puix es troba encara en l'apogeu de les seves facultats artístiques.

El fet d'avenir-se a cantar en un teatre que no és de primera categoria, fou una deferència per als aficionats barcelonins, que saberen agrair-li, omplint a vessar el teatre, desitjosos de rendir acatament a l'artista eminentíssima.

La Darclée conserva encara en tota sa plenitud sa veu potent, de brillants i hermosos aguts que emet amb gran art i seguretat, d'una esplèndida corda mitja amb la qual produeix admirables efectes teatrals i d'uns majestuosos i avellutats baixos que domina prodigiosament. Té, ademés, la senyora Darclée, un ànima tant gran d'artista, que li permet compenetrar-se intensament amb el personatge que interpreta; així és que de la seva «Floria Tosca» en fa una magistral creació, brodat-la amb detalls personalíssims, car no endebades fou ella la que arrodoní la figura de la cantant romana, i justificadament fou escrit per a ella el *Vissi d'arte*.

Aquest hermós fragment el matitzà tant superbament, que provocà en tot l'auditori una ovació del·lirant, entusiasta. Les frases commovien, delectaven; tal era el devassall de bon gust, que tingué de repetir la romança a prec del públic.

Els demés intèrprets de l'obra de Puccini estigueren correctes. El senyor Navarro posà de manifest les seves qualitats d'artista i de cantant en una acceptable interpretació de «Scarpia».

El senyor Illa, malgrat algunes lleugeres ensopegades, agradà a l'auditori, el qual li feu repetir la romança de l'acte terç.

L'orquestra fou dirigida pel mestre Camaló, essent de doldre que la corda deslluís algun moment culminant del tercer acte.

Resumint, cal dir que la senyora Darclée obtingué un èxit dels memorables, puix el públic li demostrà la seva simpatia per ella en una infinitat de moments, aplaudint-la ple del més veement entusiasme.

L'empresa mereix el més efusiu elogi per haver-nos donat motiu de poder assaborir el treball d'artista tant excelsa.

* *

El diumenge a la tarda i a la nit es despediren, respectivament, del nostre públic els tenors senyors Paganelli i Paoli.

El senyor Paganelli cantà *Rigoletto*, essent força aplaudit en tota l'obra, que cantà amb *amore*. Cantà, ademés, una romança de *La favorita* i una altra d'*Elixir d'amore*, valent-li ambdues nodrits aplaudiments, puix en Paganelli és un dels que han sabut cultivar el públic, amb son art d'emetre les notes delicadament, conquerint nombrosos admiradors.

La gentil tiple senyoreta Lloró, el retrat de la qual acompanya aquestes ratlles, demostrà una volta més les seves qualitats de cantant en

guarda certa prevenció. No obstant, prescindint de que el seu timbre de veu no'ns agrada, per ser desagradablement metallitzada, en general no estigué malament, emetent alguns aguts acceptables i dits amb especial mestria. Llàstima que li fallés una nota en la frase final del quart acte amb la qual acostuma acabar-se l'òpera! De no ser això, l'ovació hauria estat unànim.

Tot dolent-nos de que les facultats vocals d'aquest tenor siguin molt inferiors que les seves envejables dots artístiques, celebrem la seva quasi rehabilitació davant el públic barceloní.

Els demés intèrprets de *Gli Ugonotti*, senyores Darnis, Galàn i De Oriente, discretes i aplaudides, i els senyors Hernández, Fernández, Oliver i Escuté, regulars.

Dirigí l'orquestra el mestre Camaló.

* *

El dilluns a la tarda es cantà novament *Otello* per a debut del tenor senyor Costa, el qual fou molt aplaudit en la sortida del primer acte, que tingué de repetir.

En el transcurs de l'obra, que encaixa molt en les seves facultats, estigué correcte, essent aplaudit pel públic.

També fou molt celebrada la senyoreta Lloró, qui interpretà una espiritual i encertada «Desdèmona», veient-se obligada a repetir la *Salve* del quart acte, que cantà amb art exquisit i bon gust recomanable.

Bosc : Comiat de la companyia

LA manca d'espai ens obliga a suprimir la ressenya del benefici del senyor Jordà, qui fou aplaudidíssim, i la de l'interpretació de *I puritani*, permetent-nos únicament parlar de la funció de comiat de la companyia que fins ara ha actuat al popular teatre gracienc.

Tingué lloc aquesta amb el segon acte de *Rigoletto* i actes tercers de *I puritani* i *Sonnambula*, interpretats magistralment per la senyoreta Cassani, qui, si la vetlla del dissabte semblava com indisposada, es presentà la nit de son comiat pletòrica de veu i agilitats de gola, assolint sorolloses ovacions d'aquelles que no s'obliden jamai; i especialment al final del rondó de la *Sonnambula* se li feu una agradosa manifestació de l'estima que s'ha conquistat entre nosaltres, veient-se obligada a dirigir breus paraules a l'auditori, que l'acclamava, agraïnt molt les mostres d'apreci que li ha fet Barcelona, sa segona patria, segons va manifestar, i prometent tornar aviat a veure'ns.

Nosaltres saludem cortesment a la gentil cantatriu, desitjant sia un fet, lo més aviat possible, la seva prometença.

ORPHEUS

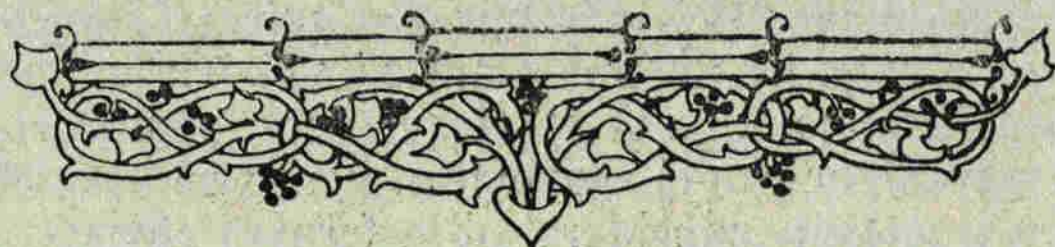


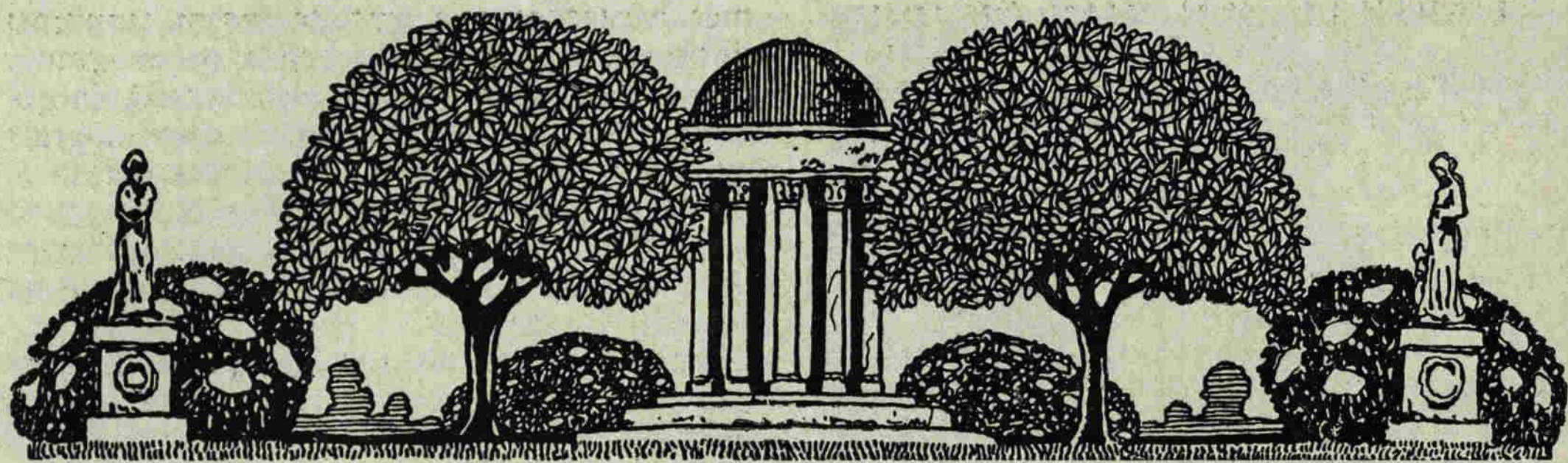
Gaïetana Lloró

l'interpretació de «Gilda», en la qual llueix, com en totes les obres que ha representat, la seva simpàtica ingenuïtat i gran talent artístic.

El discutit tenor senyor Paoli cantà, per a despedir-se dels barcelonins, l'òpera *Gli Ugonotti*, l'anunci de la qual produí espectació, per creure molts que no podrien les seves facultats vocals fer-lo quedar bé en la seva empresa.

Confessem sincerament que és cert lo de que el senyor Paoli té dies, puix el diumenge es rehabilità bon xic, especialment en l'acte quart, en el qual tingué frases felicíssimes, essent aplaudit justament diverses vegades. També foren freqüents els mals moments, puix en el senyor Paoli és una cosa proverbial la desigualtat, lo que acaba d'exacerbar al públic, que ja li





== L'AFER FRANQUEZA ==

Siluetes. — POETA I HOME

Allà ont és ell hi ha el Teatre Català.

Quan passa, la gent es guaita amb respecte la seva còrpora alta, encorvada i robusta, de gegant distret. Té la barba nevada i se'l veu jove. Els seus ulls, d'escassa vista, semblen enluernats per una llum interior. En les seves faccions dures hi ha un no sé què de suau i distingit.

Un hom voldria saludar-lo, i n'inicia l'acció, però se'n desdix tot d'una per no esbullar-li els pensaments.

Ell passa i s'allunya, sense sentir les mirades amb que l'abriga la multitud.

Jo, al veure'l avui per la Rambla, he pensat en un incident d'una obra seva, en el qual s'explica d'un home que, davant dels perills de la patria, somreia sense fer-ne cas, provocant l'ira dels patriotes ardents. Però, vinguts dies de prova, l'indiferent donà la vida i la donà com la cosa més natural del món.

Igual que entre aquells patriotes, hi hagué, ara fa dos anys, entre comediògrafs i dramaturgs, un moviment de protesta. I aquest home alt, encorvat i robust, que sembla un gegant distret, es resistia — tal vegada allisonat per experiències al menys agre-dolces — a deixar-se abrandar per l'esperit que encenia als seus companys. I, com l'hèroe obscur imaginat per ell, també tenia una somrisa escèptica i també semblava indiferent. Però a l'últim cedí i donà una paraula.

Vingué una provatura desgraciada; en vingué una altra al seu darrera. Oblidaren alguns el motiu d'indignació i, sol·licitats per qui n'havia sigut causa, feren acció de rendir li els fruits de llur enginy.

Ell, no: ell, que semblava escèptic, ell que tenia un aire indiferent, ha mantingut la paraula donada, i l'ha mantinguda amb la mateixa indiferència amb que l'hèroe obscur donà la vida.

Vès qui se'n està, de guai ar-lo amb respecte! — FLIK.

(De La Veu de Catalunya)

ANTECEDENTS

VOLDRIEM que abans de llegir les afirmacions que anem a fer en aquest article, fos repassada la col·lecció del nostre periòdic. En ella es pot veure amb l'altesa de mires amb que sempre s'han discutit les qüestions que han afectat seriosament la vida del nostre Teatre nacional. No hem dirigit mai cap censura que no fos justificada i no fossin exposats els justificatius. Les nostres campanyes han estat guiades pel més pur patriotisme, i si alguna volta les nostres p'omes joves han vibrat estridentment, ha estat perquè per damunt les conveniències del moment hi hem avant-posat lo que hem considerat obra ferma i gloriosa.

En mil ocasions hem estat irreductibles, perquè bo i sent devots del teatre, no som gent de teatre niensem com pensa la majoria de la gent que del teatre viuen. Tenim traçada una conducta recta i definitiva, i per cares que'ns siguin les persones que caiguin en pecat, per ferma que sigui l'amistat que a elles ens uneixi, nostra veu s'alçarà per a tirar-los en cara llur manament si ell ha de causar perjudici a les coses de Catalunya.

En aquest punt, doncs, som intransigents, i les planes d'EL TEATRE CATALÀ són testimoni de la nostra honrada intransigencia, que haurà molestat moltes vegades i que haurà donat motius a mormoracions entre els *perjudicats*, els quals, emperò, no han gosat mai a alçar públicament la seva veu de protesta, perquè disgustats i tot, han reconegut la raó que abonava la nostra conducta.

Una norma guia la nostra obra: sostenim les campanyes valent-nos de la veritat, despreciant insidies i sofismes. I amants de que les coses siguin portades a la tribuna pública tal com són, naturalment que ha de revoltar-nos quan veiem que, per a treure'n mals profits, s'estrafàn i es mantenen actituds equívokes.

Algú ha dit que les nostres campanyes sobre l'assumpte Franqueza anaven encaminades a conseguir que no hi hagués l'hivern vinent teatre català, volent suposar així que anàvem a treure algú profit d'aquesta paralització en l'actuació de la nostra Dramàtica.

De que aquesta afirmació és una insidia repugnant, aviat esperem donar-ne proves. I que consti a qui semblant pensament pugui fer, que persona molt interessada en aquesta publicació, i que en aquest cas ens representava a tots, feu tot lo que humanament li fou possible per a que tinguéssim en la vinenta temporada un teatre aont es dongués aculliment a la nostra escena. I havent recullit cabals, i entusiasme, i fe, no pogué portar a cap son propòsit per... perquè no trobà cap teatre un xic decent aont se pogués intentar una gestió seriosa, per estar tots compromesos.

I d'això no n'haviem dit res, perquè som partidaris de l'obrar més que del parlar endebades.

L'ARTICLE DEN JUAN DE DOS

Confessem que l'article del nostre amic *Juan de Dos*, insertat en l'edició del dia 4 d'*El Noticiero Universal*, ens produí un llastimós efecte. No s'explica que un home coneixedor del teatre com el senyor Jordà (qui amaga son nom amb l'esmentat pseudònim), surti en defensa de lo indefensable, que és en aquest cas el senyor Franqueza. I lo pitjor és que no's limita el senyor Jordà a defensar-lo en la qüestió concreta de l'assumpte pendent amb els autors dramàtics catalans, sinó que gosa defensar la seva gestió anterior fent afirmacions com aquesta, que o són de dordre per acusar en son autor una deplorable falta de memòria, o subleven per lo atrevides:

«Ni siquiera las presentaciones escénicas del Sindicato, por su lujo, por su propiedad, por su originalidad, han podido compararse con las presentaciones del teatro catalán regentado por Franqueza, por Gual, por cualquiera de los demás empresarios que fueron.»

És impossible arribar a un major grau d'apassionament defensant la gestió d'un home. Nosaltres hem dit tot lo que's devia dir de l'actuació del Sindicat com empresari, però ¿podia mai arribar a fer-se una afirmació com la de que en tocant a presentació escènica no havia superat an en Franqueza? És possible que ningú oblidi aquell decorat del *Romea*, aquells trastos, aquelles cortines que indignaven al públic? Hi pot haver qui no's recordi de les presentacions del Principal en la majoria de les obres? Pot comparar ningú les presentacions escèniques den Franqueza amb les den Gual o amb les dels altres empresaris, — com pretén el senyor Jordà — sabent que entre aquests hem tingut un Mir, un Graner, el mateix Niubó?

Parlant den Mir se recorden les presentacions de *Jesús de Nazareth*, de *Sirena*, de tantes altres obres que senyalaven un moment històric de l'escenificació a Catalunya. Den Graner ningú pot oblidar la grandiositat dels seus espectacles-audicions. Den Gual en queda el record d'un *Edip-Rei*, d'una *Marguerideta*, d'uns *Teixidors de Silesia*, d'un *Ordinari Herschel*, de tantes altres. Del Sindicat és memorable la presentació de *Flors de cingle*, de *Nausica*, de *La verge del mar*, de *L'estiu de Sant Martí*...

Això en lo tocant a obres de decorat especial, deixant de banda aquelles en les quals la cura es demostrava en detalls, en mobiliari, en confort... Den Franqueza, què se'n pot recordar? Quan ha posat amor en una obra, que, sense exigir decorat, demanés una mica de voluntat per a presentar l'escena amb bon gust i discreció?

Són tantes les coses que diu el senyor Jordà en el seu article, que aquest produeix la sensació d'una cosa feta per força, com obeint a un prec no gaire ben rebut. Dona voltes i més voltes a la crisi del Teatre Català i al fracàs del Sindicat, fent argumentacions les

més capcioses que amb la major facilitat li destruiríem si valgués la pena fer-ho, com la de que en Simó-Raso havia fet català. A què anar a discutir coses mortes i, sobretot, quan no tenen re que veure amb el cas actual?

L'INTERVIU DEL SENYOR FRANQUEZA

Diu en son article, el senyor Jordà:

«Hemos visitado, para interrogarle acerca de ello, al empresario del Principal don Ramón Franqueza.

— Voy a explicarle a usted, sin ocultarle nada, — nos dice — lo que me está ocurriendo, cuáles eran mis propósitos y cuáles son mis proyectos para la próxima temporada. El año pasado nada quise intentar de teatro catalán. Injustamente púsose en frente mío el Sindicato y no quise estorbar sus campañas con mi competencia. ¡Ojalá hubiesen enaltecido al Teatro Catalán! Ya sabe usted lo que pasó. Se ha disuelto el Sindicato, se separaron de él Apeles, el mismo Iglesias, Rusiñol... Se sabe que este año no habrá teatro catalán... He recibido infinidad de solicitudes y peticiones para que nuevamente tenga su estancia en el Principal nuestro teatro. Me lo han pedido autores, actores, escenógrafos... Hablé, convencido casi por las solicitudes que se me hicieron, con Santiago Rusiñol... Puede usted contar, me dijo, con todas mis obras... Hablé también con Apeles Mestres. Ofrecióme asimismo su concurso. No existe el Sindicato, me dijo, y puede anunciar en los carteles mi nombre y los títulos de mis obras, que ya le mandaré...»

Fóra precis desmentir, ratlla per ratlla, tot lo que diu el senyor Jordà en aquesta pretesa conversa amb el senyor Franqueza. Passem per alt les primeres explicacions, seguint el nostre propòsit de no comentar lo que al·ludeix a coses pretèrites. Quan han abandonat l'Apeles Mestres i en Rusiñol el Sindicat? Quins motius tenien per a fer-ho? Ahont han trobat la noticia els senyors Jordà i Franqueza? Difícil els serà contestar-ho, com difícil els fóra donar-nos la llista dels autors que s'han dirigit al senyor Franqueza demanant-li que obri el teatre. No creiem — NO CREIEM, senyor Jordà, — que cap autor de solvència, cap escriptor que tingui una personalitat petita o grossa dintre el nostre teatre, hagi sol·licitat de l'empresari del Principal que faci temporada.

I no ho creiem perquè la qüestió Franqueza-Autors és qüestió de dignitat, i no podem acceptar que aquesta no subsisteixi entre els que escriuen per al nostre Teatre.

Entre actors és corrent oblidar de l'un mes per l'altre. L'especial moralitat de la majoria d'ells els permet, sense humiliacions, retractar-se de lo dit, fer les paus amb qui els havia tingut tota mena de desconsideracions, tirar vels sobre les coses més importants que afecten a la seva vida de relació, esser amics de qui ahir semblava son enemic irreconciliable. I això sense que ningú se'n dongui de menys, ni se n'estranyi, perquè és una mena de consuetut acceptada en la seva especial manera de viure, tant diferenta en una pila de coses amb la dels altres mortals que no són del teatre.

És clar que hi ha honroses excepcions que

som els primers en reconèixer, però la generalitat és així.

Però els autors són altra cosa, i això ja ho sap el senyor Jordà. Si un claudiqués sofriria les conseqüències de la seva claudicació. Ni els seus companys ni el públic l'hi tolerarien i li perdrien el respecte.

Per xò no creiem en aquella sol·licitut. Tant no ho creiem, que apel·lem a la sinceritat dels senyors Franqueza o Jordà perquè'ns siguin citats els autors que li han fet aquell prec. I estem segurs de que entre aquests no hi trobarem cap d'aquests noms: Angel Guimerà, Ignasi Iglesias, Santiago Rusiñol, Juli Vallmitjana, Pompeu Crehuet, Adrià Gual, Avelí Artís, Josep Morató, F. Xavier Godó, Manuel Folch i Torres, Teodor Baró, Josep Pous i Pagès, Josep Roca i Roca, Apeles Mestres, Martí Gíol, Ambrosi Carrión, Josep Burgas, Joan Puig i Ferrer, Antoni Muntanola, Josep Ponsa, Pere Colomer, D. i V. Corominas Prats, Salvador Bonavía, F. Figueras i Ribot, R. Ramón i Vidales, C. Gumà, Conrat Roure, Albert Llanas, J. Riera i Bertran... que no són tots del Sindicat, i són els que representen algun valor dintre la nostra literatura teatral.

Hablé también con Apeles Mestres, — diu, després en Franqueza, i l'Apeles, llegit l'article origen d'aquests comentaris, escrigué la següent carta:

«Señor Director de *El Noticiero Universal*.

Muy señor mío y de mi consideración más distinguida:

Acaba de llegar a mis manos el número del periódico de su digna dirección, correspondiente al día 4 de los corrientes, y por un artículo en él inserto y que lleva el mismo título que encabeza estas líneas, me entero con verdadero asombro de una conversación habida entre don Ramón Franqueza, empresario del teatro Principal, y el que suscribe; y más aún, de las palabras — al parecer textuales — que vertí en el curso de dicha conversación, poniendo a disposición del propio señor Franqueza «mi nombre y mis obras».

Y aquí sí que viene a cuenta lo de «los cañonazos de Lérida», que no se dispararon por varias razones: primero, porque no había pólvora.

Digo, pues, que no pude decir *ni una sola de las palabras que se me atribuyen*, por varias razones: primero, porque no ha habido tal conversación y ni siquiera tengo el honor de conocer personalmente a don Ramón Franqueza.

Por lo tanto, no habiéndonos visto ni hablado, no pudo — estoy segurísimo de ello — dar por mías, el señor Franqueza, unas palabras que no he pronunciado; y no habiéndomelas atribuido el señor Franqueza ¿cómo pudo atribuírmelas el articulista?

Espero que el amigo *Juan de Dos*, firmante del artículo en cuestión, contestará debidamente a esta pregunta, desvaneciendo así las erróneas interpretaciones que han suscitado las palabras que tan fabulosamente me atribuye.

Ruego a usted, señor Director, que mientras tanto se sirva dar publicidad a esta rectificación, por lo cual le anticipa las más cordiales gracias este su amigo afmo. y s. s., *Apeles Mestres*.»

Abans de publicar-se aquesta carta nosaltres ja havíem parlat amb don Apeles, a qui visi-

tàrem per a informar-nos d'aquest assumpte.

— Els esperava — va dir-nos així que'ns vegé. — No sé a què ve tot lo que's diu en l'article den Jordà.

— De manera, que vostè no ha promès res an en Franqueza?

— Com volien que li prometés res, si no'ns hem vist?

— I si el vingués a trobar?

— Perdría el temps. Jo en aquesta qüestió penso com en Guimerà, absolutament. Vam retirar les obres del senyor Franqueza per un acte de companyerisme amb l'Iglesias, a qui s'havia molestat. Els motius que'ns obligaren a pendre tal resolució subsisteixen, perquè a l'Iglesias encara no se l'ha desagraviat. Doncs subsisteix i ha de subsistir l'acord. No som nosaltres qui té d'arreglar-ho tot això.

— ...?

— Efectivament, és molt de doldre que passin aquestes coses, i voldria que se solucionessin, però la solució no som pas nosaltres qui ha de trobar-la...

UNA INDIGNITAT

Queda demostrada l'inexactitut de les paraules dites pel senyor Franqueza i recullides en les columnes d'un diari seriós pel senyor Jordà.

A continuació de lo copiat ve l'insidia més revoltadora. Com pretengué fer un anònim periodista en *La Tribuna*, el senyor Jordà, per boca de l'empresari del teatre Principal, vol donar a don Angel Guimerà, a la figura més respectable i venerable dels nostres poetes, a l'home més gloriós de Catalunya, al ciutadà digne i integèrrim, al patriota exemplar, la culpa de que no hi hagi en la vinenta temporada, teatre català en el colisseu de la Santa Creu.

Escrivim sota el pes d'una indignació difícil de contenir. La nostra ploma vibra i vacil·la en estampar lo que diríem sinó ens haguessim fet el propòsit de dominar-nos per endavant. Si és cert que el senyor Franqueza acusà a don Angel Guimerà, el senyor Jordà, per respecte a l'eminent autor de *Terra baixa*, devia protestar de l'acusació. Més el senyor Jordà, per raons que ell deu saber, no'n protestà, sinó que transcriví les paraules del senyor Franqueza. Copiem-les:

«Fuí entonces a visitar a don Angel Guimerá... Don Angel es un hombre muy bueno. Me repitió lo que a usted mismo le ha dicho muchas veces, que nunca había tenido queja ninguna contra mí como particular ni como empresario. A petición de una obra suya, me respondió diciéndome que había retirado sus obras del Principal por la cuestión surgida con don Ignacio Iglesias. Yo quisiera — añadió — volver a entrar en el Principal, pero cuando se haya resuelto la cuestión pendiente entre usted e Iglesias. Comprenderá usted que no fuí yo quien inició el desacuerdo con el autor de *Els vells*.»

Pot donar-se una major noblesa d'actitut? Doncs això no els diu res als senyors Fran-

queza i Jordà, i a continuació, diu el primer, i recull el segon:

«Le expuse a don Angel Guimerà mi situación, le hice ver que estaba dispuesto a reanudar la campaña del teatro catalán si contaba con su nombre, añadí que de su asentimiento dependía el que hubiese teatro catalán en Barcelona la próxima temporada. Don Angel insistió en su negativa.»

Queda llençada l'acusació insidiosa: «*Añadi que de su asentimiento dependía el que hubiese teatro catalán en Barcelona la próxima temporada. Don Angel insistió en su negativa.*»

A un geste digne i meritori, noble i just, se contesta amb una indigna insidia. Tots els homes que tenen noció dels grans devers a que pot obligar el companyerisme, elogien l'actitud franca i lleal del senyor Guimerà. Únicament el senyor Franqueza, ajudat pel senyor Jordà, troba que és més fàcil que don Angel manqui a una paraula donada solemnement, deposi una actitud que respòn a la seva conducta de sempre, que no pas ell donar la deguda satisfacció a qui ofengué, promovent el conflicte de que avui es penedeix. Don Angel, segons ells, pot fer un tort al companyerisme, per a que el senyor Franqueza faci teatre català. El senyor Franqueza, en canvi, el primer interessat en fer-ne, no pot reparar una injustícia comesa. No's pot demanar res més il·lògic ni extravagant. O no's té concepte moral de les coses, o es vol infamar per entreteniment.

En lo que ve després, com si no se n'hagués fet ja prou, segueix en aquest desgraciat article molestant-se obertament a l'autor de *Mar i Cel*. Ho transcrivim també, perquè els nostres llegidors en prenguin nota:

«— ¿...?»

— No sé ahora lo que haré. De momento he desistido de hacer temporada dramática catalana. Claro está que tendría elementos suficientes y que son garantía de éxito. Contaría con Rusiñol, con Apeles Mestres, con Carrión, con la mayor parte de los demás autores catalanes... Pero don Angel Guimerà quería que figurase en el cartel. Es el maestro que más gloria ha dado al teatro catalán.

— ¿...?»

— Los actores catalanes están muy molestos porque han sido los más perjudicados por la negativa de don Angel, ya que no habiendo temporada de teatro catalán no pueden trabajar muchos en Barcelona ni fuera, pues con las obras que se van estrenando durante el invierno tienen material para los bolos semanales con que dan a conocer todo lo nuevo a las poblaciones vecinas a la capital.»

Ja ho heu vist: el senyor Franqueza desisteix de fer temporada catalana perquè don Angel no li dona obra amb tot i comptar amb en Rusiñol (ja veurem si a darrera hora tampoc hi haurà res de cert), l'Apeles Mestres (!) en Carrión (ens consta que no se li ha demanat obra) i *la mayor parte de los demás autores catalanes...* Ja es guardarà molt el senyor Franqueza d'anomenar-ne cap dels que constitueixen aquesta major part! Si tots són tant segurs com l'Apeles Mestres!...

I no fa temporada, repeteix, perquè el senyor Guimerà no li dona obra. Volia que figurés en el cartell, sense recordar-se que quan la Vitaliani, desitjosa de rendir-li homenatge, li volia estrenar en italià *La reina jove*, el senyor Franqueza li prohibí barroerament, així com li prohibí també l'estrena de *La senyoreta*, de l'Apeles Mestres, produint un nou moviment d'indignació en el nostre públic...

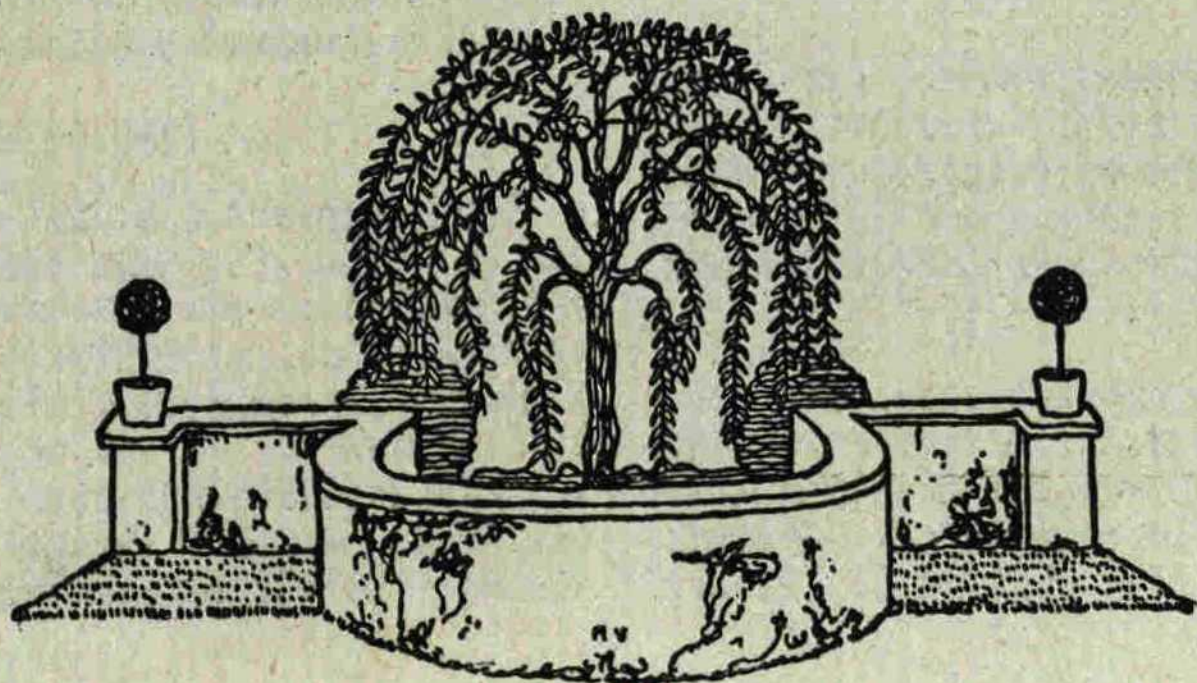
Indignació que's repetirà una i mil voltes més si el senyor Franqueza segueix amb la conducta impetuosa que tants disgustos li ha donat. Si es moderés un xic, si procurés atendre a les seves conveniències, l'empresari del teatre Principal no tindria cap necessitat d'arribar a l'impopularitat.

I veus-aquí una feina noble de que s'hauria d'encarregar el senyor Jordà, en lloc de fer-se ressò de baixes passions: convèncer al senyor Franqueza de que podria seguir essent empresari deixant a recó toçaderies impropies per l'home que vol fer negoci amb el Teatre Català.

DARRERA HORA

En el nostre estimat confrare *L'Esquella de la Torratxa* d'ahir divendres, hi apareix un solt que, bo i essent una fantasia de redacció, per la seriositat en que aparenta estar escrit, podria contribuir a desorientar l'opinió en aquest assumpte del senyor Franqueza i els autors catalans.

Per a evitar-ho en lo possible, fem present als llegidors que lo que en el solt de referència es diu, i que segurament serà copiat per algun diari a qui pugui convenir pendre's seriosament lo que no és més que un acudit d'un periòdic humorístic, no és més que un *canard* graciosíssim que no té altra trascendencia que la d'esser escrit en un moment de bon humor per un dels distingits redactors del popular setmanari.



TEATRE CATALÀ

BARCELONA

SOCIETATS PARTICULARS

CENTRE OBRER CALAÇANCI.—El diumenge a la nit tingué lloc a l'aire lliure i en el local de les Escoles Pies una festivitat teatral, representant-se *El senyor de l'americana*, den Saltiveri, i *Com les olives*, den Boquet, prenent-hi part en ambdúes funcions els senyors J. Muixí, P. Mascaró, J. Fernández, J. Ferré, R. Sarrell, J. Barbará, Ll. Banchs i B. Surri.

Tots feren lo que'ls permetia llur respectiu paper, però molt especialment el director senyor Sarrell i el jove Mascaró, que demostrà un aplom i una serenitat poc habitual en els aficionats de la seva edat.

Per culpa del mal temps, la festa s'hagué de suspendre quan el públic estava més ben impressionat.

JOVENTUT ALEGRE (NIU GUERRER).—Diumenge s'hi representà *El sant Cristó gros* amb força discreció per les senyoretes Gibert i Blanco i els senyors Vinyes, Alboinà, Zapater, Iris, Insa, Prous, sobressortint el primer, que feu el «Serenó» com un artista de veres. La direcció, correcta, i el nombrós públic sortí satisfet de la festa.

TEATRE DEL CAFÈ PUIG (Aribau, 35). Per al dia 20 està anunciada una funció a benefici de l'aficionat senyor Pere Castellet, formant part del programa la traducció catalana del drama d'Ibsen *Espectres*.

Horta: ACADEMIA DE SANT LLUÍS GONÇAGA.—Molt sentida ha estat per aquesta societat la mort del jove en Josep Fàbregas i Llopart, que era un ferm conreador de l'art de Talía. Desempenyava en aquest teatre el càrrec de vocal, ont per sos treballs i bona voluntat va guanyar-se les simpaties de tots els seus companys.

Per aquest dol, el diumenge dia 7 va suprimir-se la representació del drama *Pau Clarís*, i el vinent, en la representació de *Joan Garí*, sos companys portaran el braçal negre.

Descansi en pau.

Poble Nou: ATENEU DEMOCRACIA.—Diumenge posaren en escena la comedia den J. Pous i Pagès *L'endemà de bodes*, que fou molt ben interpretada per la senyora Varela, la senyoreta Puig i els senyors Coderch, Guimerà, Pardo, Granell, Martí i Pujol.

CENTRE REPUBLICÀ DEMOCRÀTIC.—Per manca de temps, no poguerem assistir el diumenge a la funció a que forem invitats. Però, segons programa, devia representar-se *La resclosa* per les senyores Montserrat i Sumell i els senyors Vidal, Besalduch, Jové, Priu i Silvestre.

Sant Andreu: FOMENT ANDREUENC.—La companyia que dirigeix en Joaquim Viñas representà, el dia 7 del corrent, el drama den Santiago Rusiñol *La bona gent*, fent-ne una creació l'esmentat actor, que'ns recordà quan va estrenar-lo a Romea.

La Pla feu una «Catarina» pacienta i resignada com requereix, força acceptable. La Mestres, una «Mariagna» ben ajustada i amb gran sentiment. Les senyores Prunell, Serrano, Huguet i Entraigües, molt bé. En Munt Rosés, en «el senyor Batista», perfeccionà el seu difícil paper, que interessà a tothom. En Sirvent, en «el senyor Pepet», força original, distreient el públic que omplena l'espai local. En el mateix cert seguiren en Delhom, Quintana, Casanovas, Bonet i Baró, fent que'ls conjunts escènics sortissin del tot admirables i interessants, com ho sab fer aquesta companyia.

Per a fi de festa, *Nit de nuvis*, que feu riure molt, sobressortint la Mestres, en Sirvent i en Delhom.

— L'endemà, al mateix teatre i la mateixa companyia, posà en escena *Foc nou*, que interpretà bellament la Baró. La Mestres, acceptable i posant de relleu el seu estudi; la Pla, molt bé, com sempre; la Serrano, amb una ingenuïtat ben remarcable, i del tot acertades la Prunell i la Huguet. En Darroqui, bé, no obstant notar-se-li quelcom d'incertitud en alguns passos. En Delhom, correcte; en Casanovas, en Sirvent i en Baró ajudaren a l'èxit.

Seguidament en Viñas representà el monòleg de l'Emili Vilanova *El perdulari*, fent-ne una creació ben personal i essent ovacionat.

Per últim, donaren a conèixer la comedia *Viatge de bodes*, que distregué molt al nombrós públic que, a l'igual del dia abans, omplia la sala d'espectacles.

Sant Martí (Clot): ATENEU DE SANT LLUÍS GONÇAGA.—Diumenge passat, els aficionats d'aquesta casa representaren *Un desafiament* i *Fe, Patria i Amor*, assolint l'acceptació de la concurrència per lo bé que encertaren el respectiu tipu els senyors Juncà, Batista, Mélic, Farré, Mas (P. i G.), Bonshoms i Boyé. I si haguessin sapigut més bé els papers, naturalment, haurien sortit encara més airosos del seu comès.

CASAL NACIONALISTA MARTINENC.—En aquesta bregadora i floreixent entitat s'hi celebrà en la nit del diumenge l'inauguració de la temporada, representant, en commemoració del dia 11 de Setembre, el drama den Ferrer i Codina *Un quefe de la Coronela*, lluint-s'hi força l'actriu senyora Oliva i els senyors Bonhome, García, Massana, Alabart, Pla, Rovira i Ortiz. El diàleg *Jugar a casats*, desmenyat graciosament pel senyor Solà i la senyora Oliva, complasqué al nombrós auditori, en obsequi al qual es dançaren sardanes.

DE FORA

Esparraguera: SOCIETAT «LA ESTRELLA».—En el teatre d'aquesta societat, que mideix dos metres de fons per tres d'amplada, s'ha comès la profanació de representar el drama romàntic den Guimerà *La reina jove*. I hem dit profanació, perquè, a més de no ser possible representar una obra de tant personal movable, per la manca d'espai, hi ha l'aggravant de que en aquest diminut escenari sols hi ha una decoració, que consisteix en

quatre arbres pintats a la paret del fons, que fa de foro, i un teló rebregat, que, per a variar, el giren al revés.

Amb això queda dit tot per a donar una idea de com devia representar-se aquesta obra, que fou *executada* per una companyia que comanda un tal Mas, a qui li recomanem un xic de dignitat artística, de la que, per lo vist, n'està mancat absolutament.

Granollers: CENTRE CATÒLIC. — L'Elenc Artístic Berenguer representà, el dia 3 a la nit, el drama *Les aurenets* i la comedia *Coses de l'oncle*.

La concurrencia, que era nombrosa, sortí complascuda del treball dels aficionats.

Hospitalet del Llobregat : CASINO DEL CENTRO.—Dilluns passat se celebrà la festa teatral en la que devia estrenar-se un drama de l'Antòni Diví Pañella, fill d'aquesta població i conveí nostre.

Una bona companyia dramàtica, encapçalada per l'actor Joan Santacana i en la que hi figuraven les prestigioses firmes den Vicens Daroqui, en Carles Delhom, l'Antonia Verdier, la Mercè Daroqui, la Ramona Mestres, en Leandre Cinca, etc., fou l'encarregada de representar aquesta nova producció del senyor Diví, que's titula *Terres feudals* i que és un drama en un acte, d'època, d'assumpte altament teatral, amb hermoses situacions dramàtiques i escrit amb força discreció, si bé abusant un xic l'autor de l'anàrquica forma poètica.

Nosaltres, que coneixem hermoses poesies del senyor Diví Pañella, no dubtem en creure que si aquest autor s'hagués proposat usar la clàssica

rima en els brillants parlaments de la seva darrera producció, n'hauria sortit airoament i l'obra en conjunt hauria quedat més arrodonida. No volem dir amb això que l'acció teatral desmereixi, puix aquesta, per sa vibració i intensitat poètica, se sosté ferma i en repetides ocasions logra commoure, deixant veure en el poeta excel·lents condicions pel conreu de la tragedia.

En resum, l'obra del poeta forà, que per a donar-la a conèixer ha estat necessari que'l mateix autor organitzés una festa benèfica, la qual no fou secundada certament com se merexia pel poble, que té'l deure de protegir i amparar als fills seus que's mostren laboriosos i que poden donar dies de gloria al seu terror, és una producció teatral digna de ser estudiada amb atenció per una direcció artística i de ser posada, encara que sigui com a prova d'estudi, en escenari ont s'hi consagrin les obres dels mestres en la dramaturgia.

Per sort i per a bé de l'art, dintre poques setmanes començarà a actuar una empresa que'n diríem ideal, la de l'inclit Adrià Gual, a qui, des d'aquestes columnes, li recomanem aquest novell autor, el qual podria en les doctes mans de l'eminent autor de *Silenci*, portar a terme la seva obra.

En la mateixa festa va posar-se en escena una comedia del propi senyor Diví, estrenada l'any passat en un teatre d'aquesta vila, qual obra du per nom *Cançons de Primavera*, i que, igualment que *Terres feudals*, fou molt ben executada per les actrius senyoretes Daroqui, Mestres (R. i M.), senyora Verdier i pels actors senyors Daroqui, Delhom, Santacana, Cinca, Miquel (D.), Casals (P.) i Pallach.

El públic va aplaudir amb entusiasme les escenes culminants d'ambdues obres i cridà repetides vegades l'autor, qui, emocionat, tingué que presentar-se al palc escènic, siguent amb justícia ovacionat per sos convilatans.

Abans d'aquestes representacions, el chor infantil Doctor Robert, dirigit pel mestre senyor Voltas, cantà algunes peces del seu repertori, essent molt aplaudits mestre i chor.

I al final de la festa es llegiren diverses poesies a la memoria de Mossèn Jacinto Verdaguer.

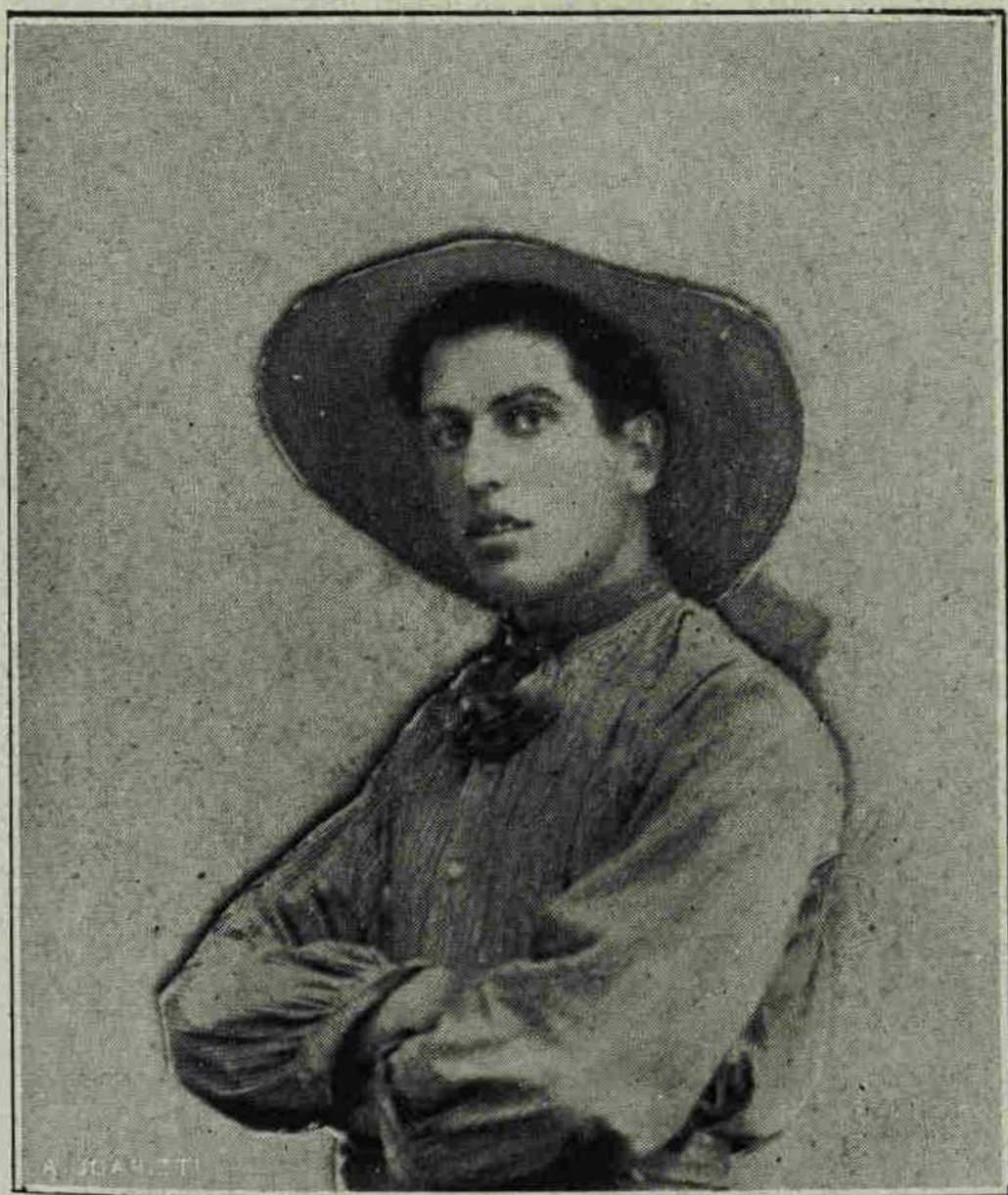
Montesquiu : CENTRE OBRER RECREATIU.—El dia 30 del passat Agost, una companyia dirigida per en Pere Marcet i amb la cooperació de les actrius senyores Concepció Periu i Carme Oliva, va representar una obra castellana i la peça traduïda al català *Pintura fi de sigle*, en l'execució de la qual s'hi lluiren la senyoreta Oliva i els bons aficionats senyors Vilardell i Piós.

Ripoll : ACADEMIA CATÒLICA.—El dia 31 del passat se celebrà una vetllada literaria-musical, formant part del programa el diàleg patriòtic den Burgas *Jordi Erin*, representat pels joves aficionats senyors Guix i Noguera, i la comedia de teatre catòlic *Retrats*, que fou executada pels senyors Suñer, Vidal, Edmundo, Sala, Casanovas, Sayós, Mirapeix, Casas i Casadesús.

Rubí : CENTRE DEMOCRÀTIC REPUBLICÀ.—Diumenge passat, els aficionats de la casa, baix la direcció den Josep Ferrer, representaren el drama den Puig i Ferrer *La dama alegre*, que tingué una celebrada interpretació, deguda a la senyora Elisa Dinarés i als senyors Segura (M. i J.), Bové, Ferrer, Fibla, Cariteu i Riba.

Per a fi de festa, fou executada la joguina, adaptació, *Els tremendos*.

Sitges : EL RETIRO.—Diumenge va debutar una companyia dirigida per en Josep Pubill i la pri-



A. Diví Pañella

Soc pagès d'una hermosa encontrada
ont els camps hi somriuen més bells,
i ont, sentint-se la llum encisada,
hi reflen d'amor els aucells;
els aucells que discanten gloriosos
el seguit de cordials vibracions
d'un misteri dels camps silenciosos
que sommen d'anhel de cançons.

A. DIVÍ PAÑELLA

mera actriu Josepa Roca, posant en escena la comèdia den Rusiñol *Els savis de Vilatrista* i la den Coca *Gent d'ara*.

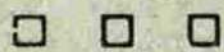
L'endemà posaren en escena *Magda* i *Tot cor*, siguent en ambdúes funcions fortament aplaudida la companyia, que ha obert un abonament per a la temporada de tardor.

PRADO SUBURENSE.—En aquesta societat, el dia 8 del present, va donar-s'hi una representació extraordinària de l'obra den Pous i Pagès *Senyora avia vol marit*, i la joguina *Jugar a casats*, per la companyia Barbosa, que comanda en Salvi Valentí. El desempeny de la primera no fou més que discret. En canvi, en la segona, la Baró i en Barbosa foren molt aplaudits.

Teià: TEATRE LA PALMA. — Se celebrà, diumenge passat, una funció composta de les obres den Rusiñol *L'hereu Escampa* i *L'alegria que passa*, baix la direcció del laboriós actor d'afició don Francesc Llop, que interpretà molt bé el «Guillem».

Cooperaren a l'execució les senyores Cazorla, que estigué perfectament; Comorera, que no passà de regular, i els aficionats de la casa, que secundaren, arrodonint el conjunt per complet.

En *L'alegria que passa*, la senyoreta Comorera ja estigué més sortosa, puix presentà i detallà molt bé el tipu de «Zaira», i els demés també compliren.



NOTICIES

EL Teatre Íntim, d'acord amb l'Excel·lentíssim senyor Marquès d'Alfarràs, ha organitzat per al dia 10 del vinent mes d'Octubre, un acte en recordança del gran poeta Joan Maragall, i en commemoració del 15.è aniversari de l'estrena de sa traducció *Ifigenia a Taurida*.

La festa consistirà en la col·locació, en els Jardins del Laberinte, en el lloc aont fou representada l'immortal tragedia de Goethe, d'una làpida que recordarà l'excels poeta de les *Visions & Cants*.

EN altre lloc d'aquest número diem que visitàrem a don Apeles Mestres. De la conversa amb ell tinguda, en varem treure la bona notícia de que l'eminent autor de *Liliana*, treballa, com sempre, en plena activitat. Malgrat saber que potser fóra difícil estrenar aquest any, l'Apeles Mestres no ha reposat pas, i ha acabat dues noves produccions: *La barca dels afligits*, marina en un acte, i *La santa soletat*, farsa també en un acte.

LA TRIBUNA és el diari dels més brillants escriptors. Com dèu patir-hi don Frederic Urrecha!

L'altre dia publicava el següent solt, en la secció *Ecos mundiales* (!).

«Se asegura que Adrián Gual, apenas llegado de su excursión por el extranjero, ha tomado papel y pluma y se ha dado prisa a solicitar la cantidad que el Ayuntamiento tiene votada para subvencionar representaciones teatrales en lengua catalana.

En la solicitud, el autor de *Misteri de dolor*, expone sus puntos de vista acerca de lo que cree tiene

que ser base de una temporada de teatro catalán.

Los más nuevos y originales, con que el teatro no debe de ser, como opina el ilustre Benavente, una institución eminentemente democrática, sino una manifestación selecta, de arte elevadísimo, con obras de gran valor literario, etc., etc.; y que no es preciso hacer representaciones a diario sino que con una función semanal basta y sobra.

Como se ve, aún que de innegable interés artístico el proyecto del señor Gual espera tendrá influencia en la popularización y resurgimiento del teatro catalán.

Así y todo, dícese que el Ayuntamiento le dará al señor Gual, sino la subvención por entero, una parte importante de ella.

Nuestra enhorabuena.»

Després de llegit això, un queda sense saber com s'ha de comentar. Vetaquí una cosa que confón. Ara no sabem si es troba bé o malament que en Gual hagi demanat la subvenció.

En fi, com que no creiem que aquest solt pugui influir en l'esperit dels nostres regidors, perquè aleshores si que no sabrien per quin cantó decantar-se, hem pensat que lo més prudent és no amoinar-s'hi i esperar que el redactor dels *Ecos mundiales* de *La Tribuna* vagi aprenent un xic més cada dia.

TENIM la satisfacció d'anunciar a nostres lectors que la notable actriu senyoreta donya Elvira Fremont es troba bastant millorada de la malaltia que l'ha retingut a casa prop de tres mesos, privant-la de poguer-se dedicar a sa tasca professional.

No cal dir que desitgem son total i ràpid restabliment.

EL senyor Umbert Ribas, literat de Madrid, ha traduït al castellà l'hermosa farsa en un acte, de l'eminent Apeles Mestres, que du per nom *Pierrot lladre*.

Probablement aquest *Pierrot ladrón* s'estrenarà aquest hivern al teatre Cervantes, ont hi actuarà la companyia den Simó-Raso.

L'hermosa comèdia en tres actes del veterà comediògraf Albert de S. Llanas, *Don Gonzalo o l'orgull del gec*, ha estat traduïda al castellà pel distingit escriptor i amic nostre en Marius Aguilar.

S'ha format una nova companyia catalana, de declamació, dirigida pel notable actor Joaquim Viñas, en la que hi consten les actrius senyores Ramona Mestres, Dolors Pla, Francisca Serrano, Maria Prunell, Carme Huguet i Emilia Entraigues, i els actors Vicens Daroqui, Carles Delhom, Miquel Sirvent, Joan Munt Rosés, Antoni Casanovas, Joan Bonet, Lluís Baró i A. Aragonès.

Aquesta companyia està fent una *tournee* pels principals teatres de Catalunya.

NOTES D'ADMINISTRACIÓ

JUNT amb aquest número repartim als nostres afavoridors vuit pàgines de folletí (últim plec) de l'aplaudida comèdia dramàtica en tres actes, de l'IGLESIAS,

L'ALOSA

i setze (penúltim plec) de la celebrada comèdia en dos actes, original de l'ADRIÀ GUAL, falaguerament acollida pels nostres llegidors,

LES ALEGRES COMEDIANTES

En el número pròxim repartirem les cobertes de **L'Alosa** i el darrer plec de **Les alegres comediantes**.

Per a quan s'acabin els folletins de **L'Alosa** i **Les alegres comediantes** tenim en cartera dues altres produccions:

PERIANDRE

la forta tragedia de l'AMBROSI CARRIÓN, la traducció castellana de la qual fou estrenada en la darrera temporada del Romea, i

COMEDIA D'AMOR

dos actes den POMPEU CREHUET, que li valgueren un èxit senyaladíssim a l'esser estrenats en el propi Romea.

Directori de les actrius de teatre català, per a guia d'empresaris i directors de societats particulars.

Abella de Guri (María). Lincoln, 14, baixos; Sant Gervasi.
Alavedra (Adriana). Comte de l'Assalt, 97 bis, 1.^{er} 2.^a
Arqués (Teresa). Urgell, 84, pral., 2.^a
Baró (Antonia). Ronda Sant Antoni, 45, 3.^{er}, 2.^a
Bayona (Mercè). Xuclà, 19, 3.^{er}
Bosch i Sanllehy, Joana. Urgell, 1, 2.^{on}, 2.^a
Bozzo (Joana). Aribau, 135, 1.^{er}, 2.^a
Buxadós (Carme). Valldonzella, 48, 3.^{er}, 1.^a
Campos Vidal (Emiliana, nena). Comte de l'Assalt, núm. 33, 3.^{er}
Daroqui (Mercè). Villarroel, 93, 1.^{er}
Escriu (María). Escudellers, 78, 3.^{er}
Fremont (Elvira). Flors, 5, 3.^{er}
Gelabert (Pepeta, nena). Freixures, 15, 2.^{on}
Gil (Remei). Urgell, 129, entl., lletra B.
Guardia (Aurora). Tapioles, 30, botiga.
Marsal (Dolors). Tallers, 21 i 23, 3.^{er}, 2.^a
Mestres (Ramona). Ponent, 29, 4.^{rt}, 1.^a
Montserrat (María dels Angels). Llacuna, 6, 1.^{er}, 2.^a; Poble Nou.
Morera (María). Companyia Simó-Raso.
Parreño (Carme). Vallirana, 24; Sant Gervasi.
Persiva (Pepeta). Salmerón, 215, 3.^{er}, 1.^a; Gracia.
Piqué (Raimonda). Passatge Bernardino, 7, 1.^{er}
Pla (Dolors). Sant Pau, 59, 1.^{er}
Romagosa (Pepeta). Riereta, 29, 3.^{er}, 2.^a
Sabater (Adelaida). Provença, 240, 2.^{on}, 2.^a
Vallvé (Antonia). Aragó, 277.
Verdier (Antonia). Flors, 5, 3.^{er}.

Totes les actrius que estiguin suscrites a EL TEATRE CATALÀ tenen dret a figurar en aquesta llista. Si hi ha alguna senyora que per oblit no hi estigui consignada, li preguem se serveixi farnos-ho present a fi d'incloure-la en el número de la setmana entrant.

OBRA MONUMENTAL EN PREPARACIÓ

HISTORIA DEL TEATRE CATALÀ

PER FRANCESC CURET

Primera obra en son genre a Catalunya. — Comprén des de les tradicions i orígens més remots del Teatre Català fins als nostres dies. — Obra seriosament documentada i escrita amb amenitat d'estil. — Serà, davant de les generacions venideres, un pulcre i detallat inventari del Teatre Català: autors, actors, obres, música, escenografia, dances... Mai s'haurán vist aplegats tants datos, fins el més insignificant en apariencia; de manera que tractem de donar a llum una publicació que sigui guia, consulta i record fidelíssim del nostre art dramàtic.

Escrita en forma atraienta, no's limitarà a ressenyar fets i a amagatzemar datos, degudament classificats, sinó que serà una historia comentariada i crítica.

S'hi descriurà l'ambient en que's desenrotllaren les diverses èpoques del Teatre Català, cabent-hi les institucions que per analogia deuen constar-hi: talment com els Chors den Clavé, els balls i cavalcades d'«El taller embut» i «El gavilán», carnavals, etc.

Hi haurán anècdotes i un sens fi de documents inèdits, o quan menys del tot oblidats per l'actual generació.

Ademés, les obres catalanes traduïdes en llengües forasteres i els seus intèrprets.

Nombrosos gravats :: Quadres sinòptics i estadístics :: Lámines soltes :: Apendixs curiosos :: Planes de música

OBRES QUE'S TROBEN DE VENDA EN NOSTRA ADMINISTRACIÓ

PLAÇA DEL PI, 5 : BARCELONA

TEATRE DE NOIS

Col·lecció de comedies en un acte i en vers, originals den A. de Rius i Vidal

El camí del cel, comedia dramàtica. (Sis noies.)
El ballet de la masia, comedia. (Sis noies.)
L'enjogaçada, monòleg. (Per a noia.)
El quarto de les rates, sainet. (Quatre noies.)
Els nois porucs, comedia. (Tres noies i quatre noies.)
Quan seré gran, monòleg. (Per a noi.)
Les bones obres, comedia. (Set noies.)
Un llaminer castigat, diàleg còmic. (Per a nois.)
Noblesa d'ànima, comedia. (Vuit noies.)
El reiet de casa, monòleg. (Per a noi.)
Vosté, senyor galan..., diàleg còmic. (Per a noies)
Aucellets fora del niu, quadre dramàtic. (Cinc noies.)
La tornada dels Reis, comedia. (Quatre noies.)
La pobre aprenenta, quadre dramàtic. (Quatre noies.)
Concurs d'aucells, intermedi. (Catorze noies.)
El somni d'un angelet, quadre dramàtic, en vers i prosa. (Cinc noies.)
L'aprenent nou, comedia. (Set noies.)
El Janot de ca'n Llatenes, sainet. (Set noies.)

Preu de cada obra: UN RAL

OBRES D'AMBROSI CARRION

Tribut al mar, tragedia.	1 pta.
El fill de Crist	1 »
Epitalami	1 »

OBRES D'AVELÍ ARTÍS

QUAN L'AMOR HA ENCÉS LA FLAMA	
Comedia en tres actes	2 pessetes
VILACALMOSA	
Farsa lírica en dos actes	1 pesseta
L'ETERNA QÜESTIÓ	
Pas de comedia (segona edició)	1 pesseta
MAI SE FA TARD SI EL COR ÉS JOVE	
Comedia en tres actes	2 pessetes
MATÍ DE FESTA	
Diàleg	50 céntims
A COR DISTRET, SAGETES NOVES	
Comedia en tres actes	2 pessetes
LA SAGRADA FAMILIA	
Comedia dramàtica en tres actes	2 pessetes

OCASIÓ!

Durant tot el present mes podran adquirir-se, al preu que costaren per subscripció, o sigui

A 20 CÉNTIMS L'EXEMPLAR

(pero comprant deu obres distintes d'un plegat), les següents comedies de la BIBLIOTECA POPULAR TEATRAL

Matrimoni feliç, diàleg, un acte. (Barbosa.)
Felicitat eterna, joguina, un acte. (Puiggari.)
El bon lladre, episodi, un acte. (Bonavia.)
La Reina, quadre, un acte. (Barbosa.)
Massa tart, drama, un acte. (Marinet·lo.)
Dorm, joguina, un acte. (Campmany i Pahissa.)
Tot pel nas d'una nineta diàleg. (Codolosa.)
De Festa Major, un acte. (Colomer.)
La glorià a casa, un acte. (Ponsa.)
Perdiu per garça, un acte. (Llanas.)
Soltera, casada i viuda, comedia, un acte. (Lluelles.)
La marmota, parodia, un acte. (Conrat Roure.)
Homes de fira, drama, un acte. (A. B. C.)
La cadenera, comedia, un acte. (Ponsa.)
Els entremaliats, sarçuela, un acte. (Figuera i Salvat.)
L'Emperador del Paralelo, gatada, un acte. (A. Nónim.)
El testament, farsa, un acte. (Puiggari.)
En Jaumet i la Riteta, diàleg. (Codolosa.)
Carnestoltes, mono-diàleg. (Asmarats.)
Un crim sensacional, farsa, un acte. (Puiggari.)
De ca'n Tunis a la Vicaria, diàleg. (Burgas.)
Home casat, burro espatllat, un acte. (Bonavia.)
Les dents de l'oncle, joguina, un acte. (Sala Vidal.)
El detectiu Jep-Roch Homs, un acte. (Bonavia.)
Vides pariones, drama, un acte. (M. Giol.)
Prou comedia!, monòleg. (Asmarats.)
Al peu de la creul, drama, un acte. (Escaler.)
Servei d'amic, comedia, un acte. (Bonavia.)
Entreacte - El ram de la passió, monòlegs. (Escaler i Burgas.)
La malura, quadre, un acte. (Viola.)

AQUESTA CONCESSIO CADUCARÀ EL DIA 30 DE SETEMBRE

El qui compri d'una vegada totes les trenta obres aquí anunciades — que valen SIS pessetes — podrà adquirir-les per CINC pessetes. Passada aquesta data, les obres es tornaran a vendre al preu fort de 50 céntims l'exemplar

Ara a 20 céntims cada una

(Comprant-ne deu d'un plegat i de títols distintes)

TOTES 30 A LA VEGADA: CINC PESSETES

Qualsevolga d'aquestes obres pot demanar-se a Salvador Bonavia, plaça del Pi, 5, Barcelona. Els compradors de fora poden acompanyar l'import en segells de correu de 5, 10 o 15 cts., o bé pel giro postal, recader, etc. El certificat, a càrrec del comprador.